

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXIV Број 579
Субота, 2. фебруар 1963.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

СВЕ
ЈЕ ГОТОВО!
ОДАШИ ЈОЈ
МАТЕРИЈЕ
СПРЕМАН ЈЕ
ЗА ПРОБУ,
ЗАРКОВЕ!

...ТО ЋЕМО УЈУТРУ,
ФЛАШЕ! ДАНАС СМО РА-
ДИЛИ ПУНИХ 20 ЧА-
СОВА!

НЕ МОГУ ДА
СПАВАМ ДОК
ОВАЈ ПОСАО
НЕ ОБАВИМО!
НАПИСАКУ НЕ-
КА ПИСМА...

НЕ ВРЕДИ
ТИ... ИЗ РАЗ-
ЛОГА БЕЗБЕД-
НОСТИ ПО-
ШТА СЕ НЕ
ШАЉЕ
ОДАВАДЕ...

ПРЕСТАНИ ДА СЕ
КИДАШ, ФЛАШЕ! КАД
СЕ ВРАТИМО ПОМИРИ-
ЋЕШ СЕ С ДЕЈЛ! КАД
ЈОЈ БУДЕМ ОБЈАСНИО
ДА ЈЕ ПО СРЕДИ БИЛА
УЦЕНА, ОНА ЋЕ ТИ
ОПРОСТИТИ!

ПОКУШАЈ ДА
СПАВАШ!
ТО ТИ ЈЕ ЗАСАД
НАЈПАМЕТНИЈЕ!
ДЕЈЛ ЋЕ
ПРИЧЕКАТИ...

ОНА МИСЛИ
ДА САМ ЈЕ
ОДАЦИО ЗБОГ
ЕЛТЕ!

А ЈА НЕ МОГУ
ДА ЈОЈ УПУТИМ
НИ ЈЕДНУ РЕЧ...

ОДОХ ДА СЕ
МАЛО ИЗДУВАМ,
ЗАРКОВЕ!

УПС...
ИЗВИ-
НИ...!

ШТА...?

О' ДОЗЛ! СПУСТИ ТАЈ
ПИШТОЉ, ЧОВЕЧЕ!
ЗАР МИСЛИШ ДА
ОВДЕ НА ПОЛУ
МОЖЕ ДА БУДЕ
ШПИЈУНА...?

ЖАО
МИ ЈЕ,
ФЛАШЕ...

...АЛИ, БАШ СИ
НАИШАО НА
ЈЕДНОГ!

ТАКО ЈЕ
ТО
ГОРДОНЕ!

КО ИДЕ?
ЛОЗИНКА?

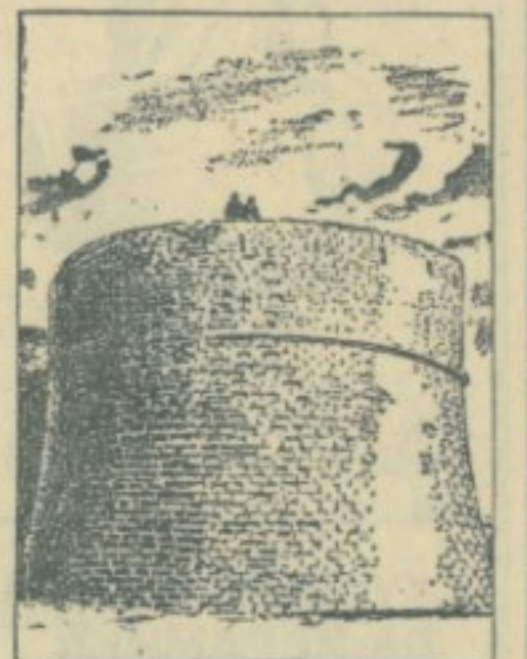

ОДАО САМ СЕ!
МОРАМ СМЕСТА
ДА УНИШТИМ
ЧИТАВУ БАЗУ...

КРОЗ ВЕКОВЕ

ОТЕЛОВА КУЛА

На острву Кипру у о-
вој кули љубоморни
Шекспиров Отело зада-
вио је своју жену. Ма-
да је Шекспирова дра-

ма „Отело“ заснована
на истинском догађају
она садржи извесне не-
тачности. Наиме, једна
од главних личности
драме коју је Шекспир
под именом Отело пред-
ставио као црнопутог
Маора, у ствари се звао
Кристифоро Моро и
био је венецијански гу-
вернер Кипра у време
када је Млетачка ре-
публика била господар
овог острва. Тачно је,
међутим, да је Моро у
наступу љубоморе за-
давио своју жену.

РАСПИКУЋА

За француског вла-
дара Филипа V (1283-
1322) забележио је је-
дан хроничар да је био
толика распикућа да је
једном приликом чак за-
ложио своје кухињско
посуђе и да никад ви-
ше није био у могућ-
ности да га откупи.

У дворској кухињи
морало је бити много
посуђа јер се у то вре-
ме јело много више и
неумереније него данас.
Тако се, на пример, у
14. веку у кухињи јед-
ног обичног грађанина
нашло: 21 калајни кр-
чаг за вино, 5 великих
чинија, 17 металних та-
њира, 16 сланика, 22
мање чиније, један о-
громан врч и 4 мања, 5
котлова, 2 ражња, 4 са-
цака, 5 тигања и још
много других предмета.

У ОВОМ БРОЈУ: Ново
одело за зиму. Два сус-
рећа. Повећарац. Замак
на брду баруша. Шетња
кроз чудно и занимљиво.
Сликају ли мајмунци? Зеле-
ни ђакао. Модерне чийке

Веровати или не!

Ripley's

ЦРКВА ПОДИГНУТА МАЏИОНИЧАРСКИМ ТРИКОМ

ЦРКВУ „САН ФРАНСИСКО“ У КАСЕРАСУ (ШПАНИЈА) ПОДИГАО ЈЕ 1472 ГОДИНЕ БОГАТИ ТВРДИЦА ГАРСИДА ДЕ УЛОДА КОЈИ, КАДА СУ МУ ЗА ЊУ ТРАЖИЛИ СКРОМАН ПРИЛОГ, ОДГОВОРНО ДА ЋЕ ПЛАТИТИ ЦЕЛОКУПНЕ ТРОШКОВЕ ЗА ЊЕНО ГРАЂЕЊЕ АКО СЕ У ЊЕГОВИМ ЦЕПОВИМА БУДЕ НАШЛА МАКАР ЈЕДНА ПАРА ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ ТРАЖИО ПРИЛОГ БИО ЈЕ МАЏИОНИЧАР И СМЕСТА ЈЕ ИЗ ТВРДИЦИНОГ ЦЕПА ИЗВУКАО ЈЕДАН ЗЛАТНИК!

ИНДИЈАНСКО ПЛЕМЕ ИРОКЕЗА

ОСВОЈИЛО ЈЕ ТЕРИТОРИЈУ
ВЕЉУ НО ШТО ЈЕ БИЛО
ЧИТАВО РИМСКО ЦАРСТВО
У ДОБА НАЈВЕЋЕ СЛАВЕ

© 1960, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved. 8-14

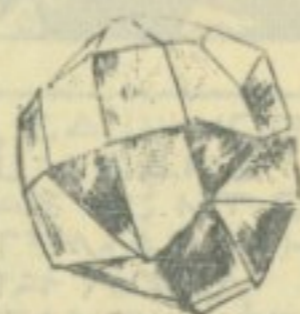
СКУПОЦЕНА ВАЗА ОД КЕРАМИКЕ

БИЛА ЈЕ ПОСТАВЉЕ-
НА НА ВИДУ „МАРИ-
НО“ У КЛОНТАРОУ
(ИТАЛИЈА) КАО ЈЕДАН
ОД ЊЕНИХ ДИМЊАКА

СЛОН У ПРИРОДНОЈ ВЕЛИЧИНИ

ОД ЧИСТОГ ЗЛАТА И С РУБИНИ
МА УМЕСТО ОЧИЈУ БИО ЈЕ НАЧИ-
ЊЕН ЗА БАГАДСКОГ КАЛИФА
АМИНА

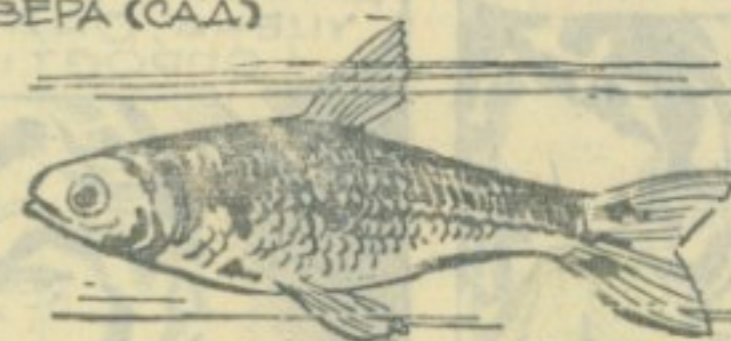
ПОМРАТИ КАМЕН АЛЕКСАНДРИТ

НА ДНЕВНОЈ СВЕЛОСТИ
ЗЕЛЕН ЈЕ КАО СПАНАК
А ПРИ ВЕШТАЧКОЈ
ПОСТАЈЕ ЦРВЕН

7 ЈАГОДА

НА ЈЕДНОЈ ПЕТЕЛОЈИ
ОДГРАЈО ЈЕ
Ц. А. ДИЛАБАУ
ИЗ ВАНКУВЕРА (САД)

РИБА ТЕТРА

ИМА
ЈАСНО ЦРВЕН
НОС

ДВА СУСРЕТА

Песник и ратник Денис Давидов ушао је у колибу да би се напио млека. У колиби сусреће младог уланског официра. Угледавши Давидова, официр се наклонио, дохватио своју шапку и без речи изишао. Давидовљев сапутник, такође официр, узбуђено му је саопштио да је то био Александров. У пуку се говорило да је Александров — жена. Давидов је излетео на дрвени доклат, али коњаник је већ био далеко.

Било је то пре 150 година. Данас совјетски посетиоци биоскопа гледају на екрану симпатичну девојку Шуру Азарову — јунакињу филма „Хусарска балада“. Прототип главне јунакиње овог филма био је коњички официр Александров — знаменита учесница у ратовима против Наполеона Надежда Дурова.

Првих пет година свог живота Надежда Дурова, ћерка хусарског капетана, провела је у пуку свог оца. „Седло је било — писала је она касније у својим „Записима“ — моја прва колевка; коњи, оружје и пуковска музика прве деце играчке и забаве.“ Године 1789. Надежда је напустила „скитачки војнички живот“ и напустила се с родитељима у Сарапулу, у Вјатској губернији, где се 1801. године удала.

Свега пет година касније, преодевена у мушкарца, она је са једним козачким пуком напустила Сарапул. Издајући се за спахијског сина Александра Дурова, она је ступила у један коњички пук и

с њим отишла у рат. Као прави војник учествовала је у ратовима против Наполеона 1806—1807. и отаџбинском рату 1812—1814, у биткама код Фриленда, Смоленска и Бородине, а једно време је била и ађутант великог војсковође Кутузова. За храброст и снажљивост добила је неколико одликовања и била произведена за официра. Када се дознало да је Александар Дуров жена, она је затражила и добила од Александра I дозволу да се званично сме називати А-

лександр Андрејевич Александров. Године 1816. отишла је у пензију у чин коњичког капетана друге класе.

Четврт века после првог сусрета, Денис Давидов, и сам учесник у отаџбинском рату од 1812, поново се „срео“ с Надеждом Дуровом. Наиме, она је као учесница у ратовима против Наполеона написала мемоаре и преко свог брата обратила се молбом Пушкину да их он изда. Пушкин се веома заинтересовао за њене записе јер је „судбина аутора толико

занимљива, тако позната а ипак тако тајанствена, да ће расветљавање те загоретке морати да произведе јак утисак“. У то време Пушкин је почео да издаје часопис „Савременик“ у коме су успомене Надежде Дурове биле касније објављене.

Пошто је био строг и савестан издавач, Пушкин је послао рукопис свом пријатељу Денису Давидову на стручну рецензију. Давидов је веома савесно прегледао рукопис и одстранио из њега извесне, чисто војне, нетачности које су промакле „госпођици коњичком заставнику“ и препоручио јој да избаци неке епизоде.

Пушкин је искрено бодрио књижевницу-почетницу говорећи јој: „Будите смели — иступите на књижевном попришту исто онако одважно као што сте иступили на оном које вас је прославило“.

Књижевну редакцију мемоара извршио је сам Пушкин. Он је одбацио бомбастичан наслов „Својеручни записи руске амазонке познате под именом Александров“, који је Дурова дала својим мемоарима и заменио га једноставнијим: „Записи Н. А. Дурове.“ Под тим новим насловом часопис „Савременик“ објавио је делове из записе чувене „руске амазонке“.

УЛАЗАК СА
ПСИМА СТРОГО
ЗАБРАЊЕН!

НАЈБОГАТИЈИ ПАС

Најбогатији пас на свету живи у америчкој држави Калифорнији. Овај пас, по име-

ну „Крекетс“, недавно је купио једну робну кућу чија је вредност сто хиљада долара. Продавац у овој необичној трансакцији био је господар тог истог пса, Велтман, који је продао робну кућу да она не би, приликом деобе имовине, припала његовој бившој жени.

Купо-продајни уговор оверен је код суда и пас је сада законити господар робне куће. Додуше, купац није могао лично да потпише уговор већ преко „свог“ адвоката и засад нема право да уђе у своју робну кућу јер са њеног улаза још није скинута табла на којој крупним словима стоји „Улазак са псима строго забрањен!“

ОДРЖАНА РЕЧ

Џорџ Леонард, који је путовао својим пријатељима, по стао је нестрпљив када је његов воз стао на некој малој усутној станици. Уколико је воз дужи стајао, Леонард је био све бешњи: спустио је прозор на свом купеу и грдио службенике на перону тврдећи да су они криви и одговорни за ово задржавање непредвиђено у возном реду.

Наједном се разбеснели човек смирио. Отворио је врата свог вагона и изишао из воза: „Стићи ћу ја пре вас“ — просиктао је кроз зубе во зовоћи и кренуо је пругом, између шина. То се догодило на станици Ирлем, недалеко од Манчестера.

Када је воз који је вукао дизел-локомотива најзад кренуо, Леонард је већ био добро одмакао. На отвореној прузи воз је стигао пешака. Локомотива је продорно зашумела, али се Леонард није ни осврнуо. Поново је локомотива писнула — Леонард је само откопчао горње дугме на својој кошуљи и наставао да корача.

Џорџ Леонард одржао је своју реч и стигао је у Манчестер пре воза али је зато морао да плати глобу. После суђења изјавио је новинарима: „Британске железнице треба с времена на време мало подучити пристојности и тачности.“

ИЗУЗЕТАН СЛУЧАЈ

Сельаци провинције Багдаха у Памиру, недавно су убили једну животињу за коју се касније утврдило да је мајмун. Зоолози сматрају о-

вај случај као изузетан, јер се досад никад мајмуни нису третали на висини од 4000 метара.

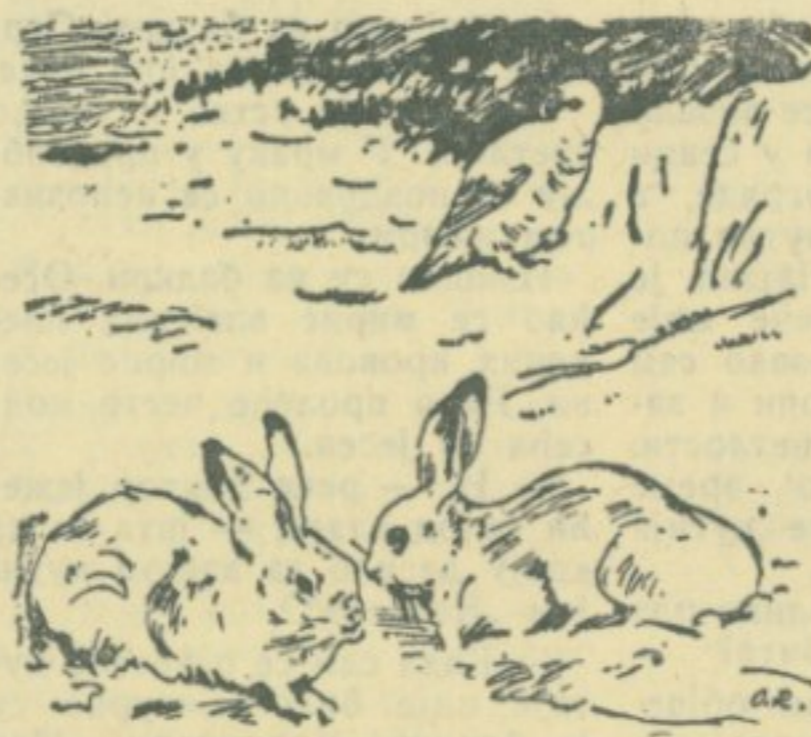
НОВО ОДЕЛО ЗА ЗИМУ

вају зиму. А ако је ту способност ускр- тила другима, она се постарала и за њих.

Све топлокрвне животиње и птице до- бијају за зиму гушће крзно и перје које почињу да губе с првим топлим данима — као што ми одбацујемо с леђа тешке зимске капуте. Али, природа дарује жи- вотињама не само заштиту против хлад- ноће, већ истовремено и заштиту од не- пријатеља. Наиме, заједно с новим и топ- лијим крзном оне добијају и нову боју. Узмимо као пример срндаћа: он преко ле- та има боју рђе, да би у јесен постао мрк као оголено дрвеће и гране.

Промена боје крзна још је уочљивија код зечева. Сив, сличан боји земље, ду- гоушко који скакуће преко наших поља једва се може приметити на мало већем растојању, нарочито кад мирује. Није те- шко замислити колико би такав зец био упадљив на пространим снежним равни- цама Сибира. Али, тамо је зец одбацио пред зиму своју сиву одећу и заменио је белом — постао је такозвани снежни или алпски зец. У пролеће ће му бела длака опати и нићи ће му поново сива.

И хермелин, тај невољни лиферант нај-

скупоценијег крзна, мења одећу у јесен и пролеће. Ми га познајемо из крзнарских радњи само са снежнобелим крзном и црним врхом репића. Међутим, он преко лета носи мркоцрвену одећу и од зимске „униформе“ задржава само црну мрљу на репу.

Највећа помодарка међу свим сисарима и птицама вероватно је снежна или алпска

кока за коју кажу да своју одећу мења готово сваког месеца. Она се преко чи- таве године митари — губи једно и до- бија друго перје. Почетком пролећа је цр венкаста, у мају риџоцрвена, у августу и септембру као пепео, у јесен је сва ша- рена као јесење лишће, а у зиму бела као снег.

Сасвим је други случај са снежном со- вом, сродницом наше буљине. Она је го- тово преко читаве године бела, као што је наша сова увек мрко-сива.

Можда нисте знали да врrane нису сву- да исте боје. У пределима где зиме нема или су оне сасвим благе, врrane су црне. Што се иде даље према северу оне су све сивије, док су у Сибиру беле тако да се на снегу и не примећују.

ЊЕГОВА ДЕЛА

Модел хеликоптера начи- но је још пре 500 година Леонардо да Винчи, чувени италијански уметник, инже- њер и научник. Његови моде

ли састављени од ваздушних завртања који су били при- чвршћени за хоризонталне конструкције и тако ротира- ли, успевали су да се одлепе од земље. Да Винчи је, по- ред осталог, развио принцип „преноса“ који се примењу- је у данашњој аутомобилској индустрији.

НЕПРИЈАТНА ЧЕСТИТКА

За време одржавања по- следњег првенства Аустрали- је у голфу, у тренутку када је један финалиста већ зама- хнуо палицом да би извео од- лучујући ударац, из једног грма је искочио велики риџи кенгур који живи у парку где се играло првенство. Кенгур је прискочио играчу с леђа,

положио му предње шапе на рамена а затим је преплаше- ног човека окренуо лицем према себи. Играч је чак ка- сније тврдио да му је кенгур снажно стегао руку.

Повративши се мало од чу- да и страха, финалиста је са два удараца завршио игру и освојио звање шампиона Ау- стралије за 1962. годину.

ЛЕПОТИЦА И БРАДАВИЦА

Инда, призната лепотица Шкотске, неће моћи да уче- ствује на енглеској изложби „Ројал Смитфилд“ јер је из- над левог ока добила израш- тај сличан брадавици. Орга- низатори изложбе изјавили су: „Брадавица је страховито ружна и не би било право да се Инда таква појави“.

Инда је чегрнаестомесечна краткорога крава из Перт- шира и важи за најлепшу ју- ницу у читавој Шкотској.

ПАЈА ПАТАК
by WALT DISNEY

МОЖЕМО Л' ДАНАС ДА ОДЕМО ДО ДЕДА СТАЈИНЕ ЛАБОРАТОРИЈЕ?

ЗНАШ, ОН ИЗВОДИ ЈЕДАН ОПИТ КОЈИ НАС СТРАШНО ЗАНИМА!

СВАКАКО! И ЈА ЋУ НАВРАТИТИ КАСНИЈЕ!

ШТА ЛИ ТО УЈКА СТАЈА РАДИ ЗА ЧИКА БАЈУ?

ПРЕДУЗЕЊА БАЈЕ ПАТКА \$

ШТА ТО УЈКА СТАЈА ЕКСПЕРИМЕНТИШЕ ЗА ТВОЈ РАЧУН?

СИНТЕТИЧКЕ ДИЈАМАНТЕ... КАЖЕ ДА УЗ ВЕЛИКУ ТЕМПЕРАТУРУ И ВИСОК ПРИТИСАК...

...МОЖЕ ДА ДОБИЈЕ ИЗ ОБИЧНОГ УГЉА И... ШТА? 10 МИЛИОНА ЗА ЕЛЕКТРИЧНУ ПЕЋ!

А, ЗА ОВО ЋЕМО ДА СЕ ПОРАЗГОВАРАМО!

СИГУРНО МУ ЈЕ ПОТРЕБНА ЗА ЕКСПЕРИМЕНТЕ С ДИЈАМАНТИМА!

САД НЕ МОЖЕТЕ ДА УЋЕТЕ... ИСПРОБАВА СВОЈУ НОВУ ЕЛЕКТРИЧНУ ПЕЋ!

ЛИБЕ! ПУРЈА ЗАБРАЊЕН УЛАЗ

ЧЕКАКЕМО!

...И ШТОПЕРИЦУ... И НЕ ЗАБОРАВИ СО!

ВАЖИ!

САД МОЖЕТЕ ДА УЋЕТЕ!

АХ! КАКО РАДИ ПЕЋ?

ОДЛИЧНО! КОКИЦЕ СЕ ИСКОКАЈУ ЗА 1/10 ДЕО СЕКУНДА!

ПОВЕТАРАЦ

У велику сиву кућу са доста спратова, где је усамљено живео стари доктор, дошао је млади поморски официр. Тешко рањен код Севастопоља 1942. године, био је пребачен у позадину. Доктор га је дуго леčio и тако су се спријатељили. Сада је дошао на неколико дана у Москву и свратио да посети доктора који га је позвао на чашицу кахетинског вина и задржао да преноћи.

У поноћ је радио јавио да је Севастопољ заузет и за један сат после поноћи — када су улице савршено пусте — заказан је ватромет.

У очекивању ватромета, доктор и поморац су седели у полузамраченом кабинету и разговарали.

— Интересује ме о чему размишља човек када је рањен — рече доктор испијајући чашу вина. Ето, на пример, о чему сте ви размишљали када сте били рањени код Севастопоља?

— Плашно сам се да не изгубим кутију од цигарета „Казбек“ — одговори поморац. — Ви сигурно знате да је на кутији нацртан Казбек покривен снегом. Био сам рањен у свитање. Тек се појавило јутарње сунце, али се осећало да ће дан бити спаран и тежак. Много сам крварио, али сам мислио само о тој кутији и снегу на Казбеку, ваљда зато што сам желео да ме затрпају у снег.

Био сам сигуран да би тада крварење престало и да бих лакше дисао. Сунце се дизало све више. Лежао сам у сенци једне разрушене ограде, а сенка је сваког тренутка постајала све мања. Најзад је сунце почело да пече моје ноге и руке. Покушавао сам да руком покријем очи и заштитим их од јаке светлости. Али, сећам се, цело време сам страховао да се кутија „Казбек“ не изгуби.

— Зашто сте се толико плашили да је не изгубите?

— Па, како да вам објасним... Скоро све новајлије на фронту имају глупу навику — да на свему што носе са собом записују адресе својих познанника: на футролама гас маске, војничким торбицама, на постави капе. Увек мислите да можеш погинути и да те неће пронаћи.

— Чију сте адресу ви записали на кутији од цигарета? — упита доктор лукаво замиривши.

Поморац је поцрвенео и није одговорио.

У том тренутку се зачуло звоње на вратима. Доктор изађе у предсобље и отвори врата. Зачу се млад, женски задихан глас:

— Биће ватромет. Могу ли да га посматрам са вашег балкона?

— Наравно! — одговори доктор. — Шта је? Трчали сте са трећег спрата на осми? Упростајте срце! Угасите светлост, — обрати се доктор поморцу из предсобља,

— и хајдемо на балкон. Огрните шињел. Киша још пада.

Поморац је устао и угасио светлост. У мраку у предсобљу се поздравио са непознатом женом.

Изишли су на балкон. Осећао се мирис влажних плеханих кровова и мирис јесење. Рано пролеће често подсећа на јесен.

— И, — рече доктор жеђи се од влаге, — шта се на крају десило са вашом кутијом „Казбека“?

— Када сам се освестио кутије није било. Сигурно су је бацили болничари. Или сестра која ме је превијала. Али, нешто је чудно...

— Шта?

— Та... то јест, тај човек, чија је адреса била на кутији, добио је писмо и сазнао да сам рањен. Ја му нисам писао.

— Нема ту ничег чудног, — рече доктор. — Неко ко је узео кутију видео је адресу и написао. Сасвим обична ствар. Али, изгледа, ви томе придајете нарочити значај.

— Не, зашто? — збуни се поморац. — Али, чини ми се да то писмо није било потребно.

— Зашто?

— Знате — одговори поморац, — љубав је као поветарац. Дању дува са мора на копно, ноћу са копна на море. Не чекају нас сви тако предано и стрпљиво као што бисмо ми желели.

— Ви се непрестано, — примети доктор мало подсмеш-

Цео дан падала је ледена киша, а час јаче, час слабије дувао је ветар. Такво време је врло често у Москви почетком маја. Све је било сиво: небо, дим над крововима на и ваздух. Само је асфалт блистао као тамна река.

љиво, — изражавате као песник.

Као пурпурни пламен у том тренутку је севнуо плотун. Кровови се затресоше од топовске жеке и стотине ракета полетеше шиштећи у тмурно небо, обасјавајући град разнобојним пламеном.

Али, све је изгледало друкчије него дању: Кремљ као да је лебдео у ваздуху, а кула и звоник Ивана Великог ублажиле су своју строгост. Величанствена здања изгубила су свој масивни изглед: ницала су изненада у барутном диму ракета. Изгледала су као ис-

клесана од белог камена, обасјана изнутра ружичастим пламеном.

Са гашењем сјаја ракета, нестајале су и величанствене грађевине.

— Какав чаробан приказ! — рече жена. — Штета што су салве испале из двадесет четири топа а не из сто двадесет четири — и убрзо настаји: — Севастопољ! Сећате ли се како је тамо необично прозрачна и зелена вода. И мирис поломљених и сасушених багремова...

— То јест, како „сећате ли се“, — зачуди се доктор. — Кога то питате? Ја у Севастопољу нисам био.

Жена није одговорила али поморац прихвати:

— Ја се добро сећам. Ви сте били у Севастопољу?

— Да, у исто време када и ви, — одговори жена.

Салве су престале. Жена је отишла, али се после неколико минута вратила, пожалила се да има главобољу и замолила доктора за неке таблете за умирење болова. Поново је отишла збуњено се поздравивши.

Ноћу се поморац пробудио и погледао кроз прозор. Киша је престала да пада и на небу су блистале звезде. Време се променило, — помисли он — зато не могу да спavam.

Пружи руку да узме са стола кутију цигарета али је није било. Сети се да има још једну у џепу шињела. Устале и огрнувши капут изађе у предсобље. Упали светлост. На сточићу испред огледала, на његовом качкету лежала је изгубљена кутија „Казбека“. Велика црвенотамна мрља покривала је слику снежне планине.

Још не схватајући, узео кутију и отвори — била је празна. Али на унутрашњој страни угледа познату адресу, написану његовом руком. „Откуд кутија овде?“ — помисли зачуђено. Као да се уплашио нечега, он угаси светлост, и стиснувши кутију у руци, врати се у собу.

Јутру ништа није рекао доктору. Дуго се бријао, затим се умно хладном водом и стално мислио, зачуђен, на кутију.

Облак прожет сунцем лебдео је над Москвом. Јутро се рађало у влажном сјају после кише.

Из необјашњивих разлога био је уверен да то јутро није могло да буде друкчије. Тишина у свитање, која је тако ретка у Москви, није га смиривала него, напротив, појачавала његову узнемиреност.

— Дођавола! Зар се тако нешто дешава у животу?

Он се досетио да је та жена вероватно радила као болничарка у Севастопољу, да га је прва превила, нашла кутију са адресом и написала писмо оној другој жени, која га је тако лако и брзо заборавила. А јуче, она га је познала и донела ту кутију „Казбека“.

„Али зашто ју је сачувала? И зашто ништа није рекла? Морам свакако да је посетим и да јој се захвалим“ — Истог тренутка је осетио да је потребна очајничка смелост да би притиснуо звонце на њеним вратима, и да ће се тешко решити да то учини.

Кроз један сат пошао је, опростивши се, из докторовог стана. Силазно је низ степенице врло полако. На трећем спрату је застао.

Са олакшањем је помислио да није питао доктора у коме стану живи та жена и како се зове. А и незгодно је било да пита. Сада не може да звони на свим вратима.

Али баш тада, иза једних врата, он зачу познат глас:

— Вратићу се за један сат, Маша. Равао сам спавала нос. Овде је загушљиво. Простећу се до реке.

Разумео је да ће она тог тренутка изићи и затећи га у ходнику и зато полете према вратима и снажно зазвони.

Врата су се истог часа отворила. Пред њим је стајала жена коју је јуче видео код доктора. Била је промаја и њена је коса лепршала.

Жена је изашла, нимало зачуђена, и залупила врата за собом, једностранно га ухватила испод руке и рекла:

— Хајдемо, испратићу вас.

— Хтео сам да вам се захвалим, — рече он. Ви сте ме спасли... у Севастопољу. И послали сте писмо на ону адресу.

— Изгледа да сам га послала узалуд? — осмехну се жена. — Ви се не љутите на мене?

— Зашто? — упита поморац. — Све је тако чудно. И добро...

Стигли су до обале и зауставили се код гвоздене ограде. Ружичасти злиови Кремља блистали су кроз јутарњу маглу.

Жена је покрила руком очи и ћутала. Поморац погледа њену руку и помисли да је на тим прстима вероватно била његова крв.

— Никада нисам веровала да се то дешава тако... одједном. И да ћу вас видети опет после Севастопоља — проговори полако жена.

Поморац узео њену руку и пољуби је са захвалношћу.

ПОСЛЕДЊИ
МОМЕНТАЛ

ЗАПАЊЕНИ ИНДИЈАНЦИ
УГЛЕДАЛИ СУ СОКОЛОВО ОКО
И ДВОЈИЦУ МОХИКАНАЦА.

УБРЗО СУ СВИ ИНДИЈАНЦИ БИЛИ
ИЗБАЧЕНИ ИЗ БОРБЕ. МАГВА, ЛАК И
ОКРЕТАН КАО МАЈКА, СКОЧИО ЈЕ
И НЕСТАО У ШИПРАЈЉУ.

БОРБА СЕ ВОДИЛА
НА ПРСА У ПРСА

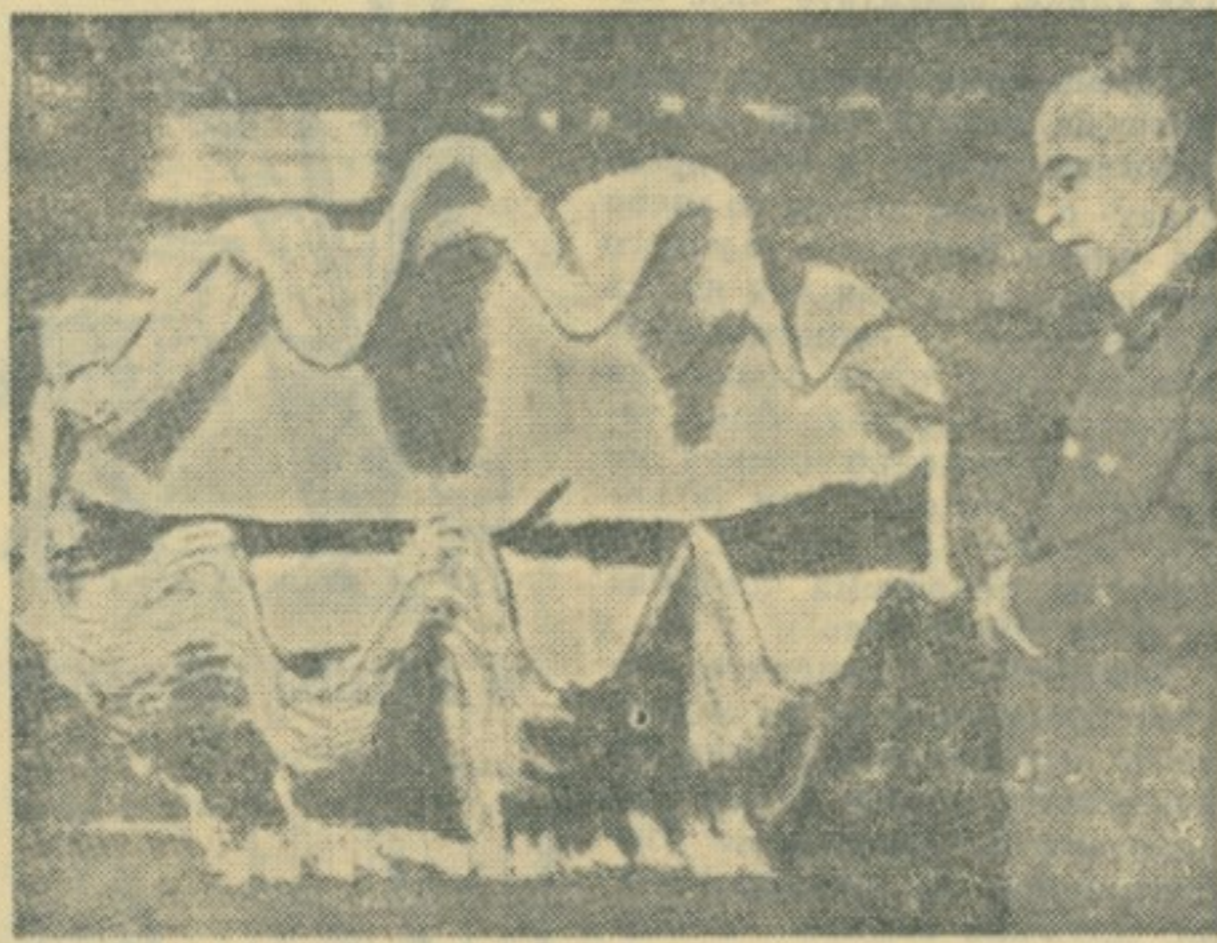

ПРИЈАТЕЉИ СУ ПОЖУРИЛИ.
ДА ОСЛОБОДЕ ЗАРОВАЊЕНИКЕ.

ШЕЋЊА КРОЗ ЧУДНО И ЗАНИМЉИВО

Тешко је рећи да ли су ови подаци, сакупљени у разним крајевима света, потпуно тачни али су сванано занимљиви

НАЈВЕЋА ШКОЉКА ТЕШКА ПРЕКО 500 КГ НАЂЕНА ЈЕ 1917. ГОДИНЕ НА ЈЕДНОМ КОРАЛНОМ СПРУДУ.

анамо да постоји још нешто брже, више, дубље, шаљивије. Заверимо сада мало у пауптикум суперлатива:

Највиша жена, 2,25 метра, била је Маријана Веде. Умрла је у Берлину у 17 година.

Најмањи патуљак био је Валтер Бенинг, висок само 58 см. Живео је до својих 48 година, и умро 1955. у Делменхорсту.

Најстарији човек био је један Француз из Канаде који је доживео 113 година и 124 дана; умро је 1814. године.

Највише деце изродила је Русиња Василиет: шездесет девет, и то — четири пута четворке, седам пута тројке, шеснаест пута двојке.

Једина двострука пра-прапрабаба била је Бети Халеј из Калифорније која је умрла 1956. године. Имала је 256 живих потомака.

Најтеже новорођенче, рођено 1879. године у Новој Шкотској, имало је 11 кг.

Најдужи браду на свету имао је 1912. један норвешки досељеник у америчкој држави Северна Дакота: 3,51 м после 36 година растења.

Најдужи нокти на свету измерени су на једном кинеском свештенику у Шангају: 57,8 см после 27 година нарастања.

Најтрајније штучање — 160 милиона пута — измучило је Цека О'Лирија у Лос Анђелосу између 1948. и 1956. године.

Најтањи струк имала је Катарина Медичи (1519—1589): 33 см.

Највише пута је оперисан — 410 хируршких захвата — Лајонел Вит који је код Ел Аламенна нагазио на мину.

Највећа животиња која је икада живела на земљи је плави кит: дугачак 330 метара и тежак 130 тона.

Најјаче алкохолно пиће је рум — до 97%.

Најскупле вино било је француско Шато Лафит-Ротшилд 1806. Цена једне флаше је износила око 80.000 наших динара.

Највишу цену за слику постигао је Рембрантов „Аристотел“ 1961. године: око 2 милијарде у нашим динарима.

Најтежи драги камен био је један аквамарин нађен у Марамбаји у Бразилу 1910. године; тежио је готово 200 кг.

Највећи грмен злата од 230 кг нађен је у Аустралији 1872. године.

Највећу плату на свету добија Довер, чиновник код Ценерал моторса: преко 540 милиона у нашим динарима.

Најбогатије приватно лице је неки Хант у Хант-компанији за нафту у Тексасу; он зарађује годишње 40 милијарди динара.

Најдужи тестамент на свету обухвата 4 свеске са 95.940 речи.

Најкраћи тестамент састоји се од три речи: „Све мојој мајци“.

Најскупли долар био је један сребрни долар из 1804. године који је 1960. променио власника за 28.000 долара.

Највећи колач испечен је

варда, свитак платна висок 3,66 м дугачак 4,532 м. —

Најчешће име на свету је Мухамед.

Највише књига — 440 — под својим именом и под 13 псеудонима написао је Енглец Џон Кризи 1908. године.

Највиши хонорар добио је Ернест Хемингвеј за репортажу о борби с биковима: 12.000 динара за једну реч.

Највише „златних плоча“ (преко 40) поседује Елвис Присти.

Најскупа цигара, кубанска „Партагас визиол иманас“ стаје 6.000 динара.

Највећу збирку кутија за цигарете има Данац Вентегот: 24.930 комада.

Највећи кревет начињен 1580. године, сада се налази у једном лондонском музеју. Дуг је 3,38 м а широк 3,27 метра.

Најтеже јаје, које је излегло 1956. једна бела легхорн кокошка у Винденду у САД, тежило је 497,6 грама.

Највише острига у року од једног часа појео је Џоџ Гарсиа 1955. у Мелбурну: 480 комада.

Најдуже је играла твист го споља Денис 24. марта 1962. на Новом Зеланду — пуних 100 часова.

Најбољи зидар је Раглон из Сент Луиса у САД. Године 1937. зидао је цео један час по 58 цигала у минути.

Највећи сир начињен је у јануару 1957. године у Финли у Мичигену. За сир који је тежак 5,25 тона дато је млеко 6.600 крава са 367 фарми.

Такав је био Марк Твен

Својим књигама Марк Твен је зарадио читаво богатство, али га је брзо изгубио када је покушао да буде и издавач сопствених дела, јер су му у најкритичнијим тренуцима банкарци увек ускраћивали кредите. Осиромашен, морао је неколико година да ради без одмора да би до последње паре исплатио све дугове. После тога, Твен се више није обогатио али је „добро стајао“. Разумљиво је да Твен због овога није имао добро мишљење о банкарима.

— Директор банке је човек — рекао је једном приликом Твен — који другоме позајмљује кишобран кад сија сунце и одузима му га чим почну да промићу прве капи кише.

Једном када је киша без престанка лила читаве седмице Марк Твен се нашао у неком друштву где су се сви од реда љутили на рђаво време. Уморан од таквог разговора, Твен рече:

— Ја вас не разумем, господо. Сви грдите рђаво време, а нико ништа не предузима против њега.

У старијим годинама Марк Твен је био веома упадљива и маркантна појава. И баш тада је доживео своје највеће разочарање.

Када се једног поподнева шетао у парку срела га је једна девојчица од четрнаест-петнаест година. Тек што га је угледала, девојчица је покрвенела до корена косе и дубоко му се поклонила. Дириг, Твен јој се срдачно захвалио — помиловао је по коси и позвао је да се заједно прошетају. Пуна два часа шетао је с девојчицом, купио јој кесу слаткиша, причао јој, слушао њене приче и најзад се опростио од ње с речима:

— А сад трчи кући и испричај родитељима да си се шетала с књижевником Марком Твенном.

— Марк Твен? — запањено је изговорила девојчица док су јој се очи пуниле сузама разочарања. — А ја сам мислила да сте ви Буфало Бил.

НАЈВИШИ ЧОВЕК НА СВЕТУ, 2,70 МЕТРА, УМРО ЈЕ 1940. У 21. ГОДИНИ У АМЕРИЧКОЈ ДРЖАВИ МИЧИГЕН

Суперлативи су овладали нашим животом: ми желимо оно што је најбоље, најважније, најлепше, вредно хвале, најновије или најстарије — а већ после неколико дана или недеља са-

ВЕРОВАТНО ОД ФЕНИЧАНСКЕ РЕЧИ

У западном делу Сре доземног мора налази се острво Корзика које припада Француској. Има површину од 8,8 квадратних километара и света око 240.000 становника. Изузев мочварне приморске равнице на истоку острва, сав остали део полуострва је планински. Некада густе шуме кестена, плутиног храста и букве уништене су, а падине планина су сада обрасле жбуњем макија. Име острва потиче вероватно од феничанске речи *choris*, која значи „шумовито место“.

Становништво Корзике живи од пољопривреде, риболова и туризма. Тежак живот и вековна борба против завојевача дали су нарочити карактер Корзиканцима. Све до краја прошлог века на острву је била јако распрострањена крвна о-света.

Неосетљив на алкохол

У енглеској грофовији Чарсли у многим ресторанима има аутомата којима гост може да испроба своје рефлексе. Када гост убаца новац у отвор, треба једну десетину секунде да притиска руком на једно дугме. Ако му успе да то изврши новац из аутомата му се враћа а онда зна да је трезан.

WALT DISNEY'S

ВЕЛИКИ РИЂА

СУМРАК СЕ СГЛУСТИО ПРЕ НО ШТО ЈЕ ДЕЧАК УСПЕО ДА КРЕНЕ НАГОМ ДВА ПСА.

ПРЕНОСИ ЕУ ОВДЕ... А УЗУТРУ ЕУ НАЈИ РИЂУ И МОЛИ!

АЛИ, НОК НИЈЕ ЗАУСТАВИЛА ПУМУ...

МОЛИ ЈЕ ОСТАЛА У ПЕЋИНИ ДОК ЈЕ ВЕЛИКИ РИЂА КРЕНУО У ЛОВ...

ЏАЈ ВАТРЕ ПРИВУКАО ЈЕ ПСА КОЈИ У ЛОВУ НИЈЕ ИМАО СРЕЋЕ...

МИНУТ КАДНИЈЕ НА РЕЧЕА СЕ ОБОРИЛА ЦРНА СЕНКА КОЈА ЈЕ ИЗОНИЛА ИЗ МРАКА.

БРЗО ЈУ СЕ ПРЕПОЗНАЛИ!

ДИ-О!
ЈА САМ КРЕНУО ДА ТЕБЕ НАЂЕМ... А ТИ СИ МЕНЕ НАШАО!

ИЗГЛЕДАШ КАО ДУХ! ИЗГЛАДНЕО СИ! АЛИ, ЈА САМ ПОЧЕО СВОЈ МЕСА И...

АЛИ, ИЗГЛАДНЕЛИ ПАС ОДБИО ЈЕ ХРАНУ... ИЗГЛЕДАЛО ЈЕ КАО ДА ПРЕКИЊЕ ДЕЧАКА ДА ПОРЕ ЗА ЊИМ.

У МЕЂУВРЕ МЕНУ ПУМА СЕ ПРИБЛИЖИЛА ПЕЋИНИ У КОЈОЈ ЈЕ БИЛА БЕСПОМОЋНА МОЛИ...

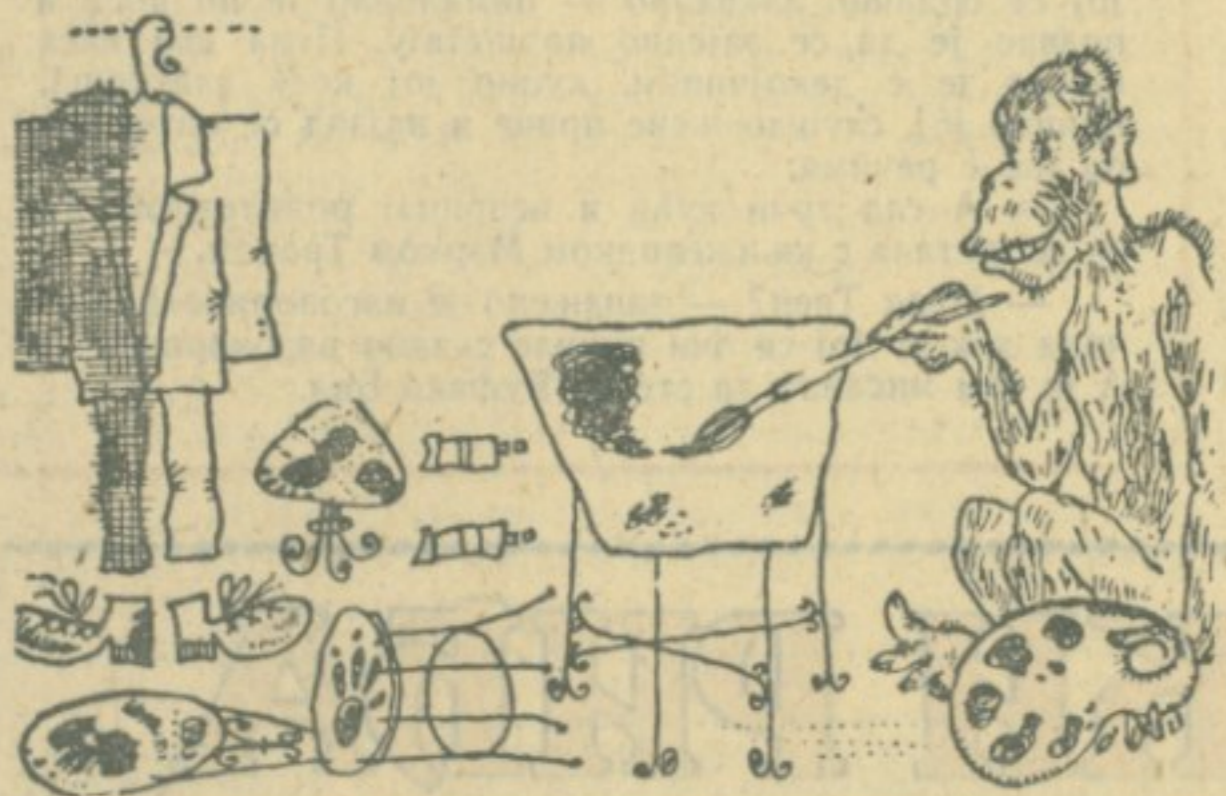
НАСТАВИТЕ СЕ

Совјетски научник Букин објашњава вам у овом чланку суштину »мајмунске сликарске уметности« која је постала помодна тема многих листова

Сликају ли мајмуни?

Да ли мајмуни заиста цртају и сликају? Може ли се говорити о »мајмунској уметности«? Оваква питања неизбежно искривају при првом, површном познанству са »сликама« мајмуна.

Научници су већ одавно објаснили да »способност за цртање« не представља код мајмуна некакаву реткост, сопствену само појединим »даровитим« појединцима. Опити

које је извео члан Лондонског друштва зоолога доктор Морис, показали су да сва 32 мајмуна из лондонског зоолошког врта на овај или онај начин »владају« четкицом и бојом.

Што се тиче технике »сликања«, мајмуни су поједна-

ко привлачне оловке, креде, водене и масне боје, а исто тако сви блистави предмети чија боја чини контраст с »латном«. Као »латно« мајмунима може да послужи папир, даска, горња површина стола и столице, под, решетке на оградни, понекад чак и сопствено тело.

Моја посматрања седмогодишње становнице Лењинградског зоолошког врта жен ке-шимпанзе Веге, показују да процес »сликања« предста-вља за мајмуна једно сасвим одређено интересовање које

Оловку, четкицу и креду мајмун држи у руци потпуно исто као и човек. Он наноси на платно линије, тачке и мрље, размазујући их по површини, стављајући једну преко друге. Као резултат тога на платну остају изломљене линије које се секу и међу којима се понекад могу видети праве и паралелне, безобличне мрље од боја у којима нема ни колоритног ни композиционог јединства.

Понекад мајмун прекида свој рад и посматра шта се добило на платну: прелазни прстом по линијама и мрљама, љуши их и лиже. Затим поново наставља да »слика«, пратећи погледом врх оловке или четкице. У тим његовим радњама појављује се ако не елемент самопроверавања и самопосматрања, онда свакако одређена усмереност и постојаност пажње.

Али, пракса показује да такво проверавање не доноси никакав ботиљак: »слике« које је мајмун радио »годину да на пошто се почео бавити сликањем, ничим се битним нису разликовале од првих. Појавља се само брзина и спретност покрета руке, али се не стиче вештина извлачења линија или уобличавања геометријских фигура. »Слика« остаје као и раније хаотична и бесмислена.

При анализи »цртежа« које је мајмун израдио по сопственом »избору«, без узора, може се открити да се праве и паралелне линије добијају не због тога што је мајмун то хтео: оне су резултат случај-

ног потеза оловком, брзине и жетине покрета.

Чак и онда када смо покушали да мајмуна научимо да црта најпростије геометријске слике, резултата није било.

Према томе, може се говорити да мајмун тежи да подражава човеку и има представу о томе шта за то треба да учини. Вероватно се у његовој глави и сачува лик најједноставнијих геометријских облика које човек тражи да животиња наслика. Али, тај лик се очигледно оснива не на самом цртежу који је човек оставио на папиру, већ више на покретима човекове руке за време рада.

Запознати и поновити покрет човекове руке за мајмуна је неупоредиво лакше но распознати каква је фигура нацртана и поновити је. Посматрајући, на пример, цртање кружића мајмун изводи главом кружне покрете и када их после он црта у том раду не учествују само његови прсти већ цела рука чије покрете чак потпомаже ритмичким кретањем тела.

Према томе, нема основе претпоставци да мајмун може да научи да црта и слика у стварном значењу те речи. »Сликајући« мајмун не слика, већ подражава уз потпуно одсуство потребе за сликањем. У томе се и састоји читав смисао и значење мајмунске »уметности«. Задовољивши се процесом »сликања«, мајмун, по правили, гуња и цела своје »творевине«, а оловке и четкице изгризе. Тек после тог уништавајућег чина, који је за њега ништа мање важан од процеса »сликања«, он прилази другим занимањима наглазећи у њима исто задовољство као у сликању.

Сликарска делатност, да се тако изразимо, не јавља се као потреба због тога што способност за сликање фактички ништа не би дала мајмуну у његовој борби за опстанак. Због тога се она и не развија. Али, како ипак објаснити мајмунову склоност, мада веома незнатну, према цртању?

Цртајући, мајмун се налази у непрестаном покрету. Он врши најразличитије и многобројне манипулације с предметима и стварима који га окружују: узима их у руке, додирује, премешта с места на место задовољавајући своју радозналост.

То делање усмерено на оријентацију и испитивање околнине достигло је код мајмуна највећи степен развика у поређењу са свим другим животињама. Јер, руковање прибором за цртање служи мајмуну као један од начина оријентације и испитивања околнине.

Биле су потребне стотине миленијума човековог рада на преображавању света који га је окружавао и на упо-

И НАШОЈ ШТАМПИ

ПОЈАВЉУЈУ СЕ ЧЕСТО

ЧЛАНЦИ О ТОМЕ

ДА МАЈМУНИ СЛИКАЈУ

знавању објективних закона, пре но што је манипулисање слично уметности постепено добило могућност даљег развика и усавршавања. Јер, само коренисто изменивши своју природу, оно се претворило у уметничко делање, у уметност — карактеристичну само за човека.

ПЕДРО КИРОС ПРВИ ИХ ЈЕ ВИДЕО

Друштвена острва видео је први Европљанин тек 1606. године. То је био шпански поморац португалског порекла Педро Кирос. Острва су по други пут откривена 1767. године, када их је Енглез Семјуел Уолис учртао у карту.

Већину ових острва испитао је чувени енглески поморац Џејмс Кук за време свог првог путовања око света 1769. године и назвао их Друштвена — у част Лондонског краљевског друштва за пољшање знања о природи — како пуни назив овог научног друштва гласи. Оно је једино од најстаријих у Енглеској (основано 1645. године) и у Европи, и његови су чланови били научници у Куковој експедицији.

»ГУСТА ШИКАРА«

Мато Гросо је једна од савезних држава Бразила. Има површину око 5 пута већу од наше земље и око 640.000 становника. Главни град се зове Кујаба. Пре насељавања Португалаца на овој територији живела су индијска племена, која су средином 19. века делимично уништена и изумрла. Индијци сада живе још у неким шумама. Мато Гросо је једна од економски најзаосталијих држава Бразила. На висоравни Мата Гроса гаји се око 9 милиона говеда. Земљорадња је слабија од сточарства. Име португалског порекла — Мато Гросо — значи »Густа шикара«.

»ЦРНА ВОДА«

Карасу је река у Турској, позната и под називом »Западна Еуфрат« и једна је од саставница Еуфрата (»Слатке воде«). Дугачка је 460 километара а слив јој има површину око 22.000 километара. Проћице кроз Ерзезумску и Ерзинданску котлину, а потом пресеца унутрашњи Таур. Највећи део њене воде је од снежнице, а највиши водостаји су у пролеће. Сплавна је од Ерзиндана. На турском њено име значи »црна вода« (кара — црн и су — вода).

ЗАМАК НА БРДУ БАРУТА

Према белешкама, једна група људи скривала је заверу да приликом отварања енглеског Парламента 5. новембра 1605. године, дигне у ваздух кућу лордова и тако убије краља Џејмса I и његове великаше. Међутим, 4. новембра лорд Чемберлен и лорд Монтгај су саопштили да је у подруму ухваћен Геј Фокес, један од вођа завереника.

У почетку он ништа није хтео да призна и казао је чак лажно име. Изјавио је да је ушао у подрум да би погледао угаљ. То је прихваћено и он је пуштен. Али следећег дана, 5. новембра, он је поново нађен у подруму а том приликом, како забелешке кажу, испод угаља, и 36 буради барута. Фокес је ухапшен и мучен. Признао је своје учешће у завери и

Да ли је стварно покушана једна од најстаријих диверзија забележених у историји — питају се данас неки стручњаци и тврде: Геј Фокес је невин. Дизање у ваздух зграде енглеског парламента је само добро измишљена прича.

Али поједини историчари, данас, мисле да је тај догађај невероватан. Можда је постојала нека завера, али пре од стране краља, који је хтео да се ослободи неких непожељних личности из своје средине и да ојача власт. По напред припремљеном плану барут је у по-

да 36 буради барута не би било довољно да се тако масивна зграда од тога добро и затресе, а камоли да се сруши. По њиховој оцени за то би требало око 300 буради барута. Сем тога, експлозив је тешко било унети неопажено у толиким количинама у подрум, а још мање читаву заверу одржати у тајности.

У то време је била потребна специјална дозвола за прављење барута. Геј Фокес је био стварно стручњак за минирање експлозивом, али чак ни он није могао да набави толике количине експлозива. Бурад са барутом су једино могла бити кришом увезена из Ирске или са континента. Али да се бродом превезе толики експлозив било је врло ризикантно и зато стручњаци сумњају да се Фокес, који је био врло интелигентан човек, могао прихватити таквог посла. Њима је чудно и то да се он 5. новембра вратио у подрум, иако је већ претходног дана тамо нађен.

По свему судећи то је била само добро исценирана игра — као што показује и писмо лорда Монтгаја, у коме је он неколико недеља пре тог догађаја казао да ће отварање Парламента »принети страхан блесак светлости«. Поред тога, оптужени саучесници Геја Фокеса били су 5. новембра у Варвику и Воркестерширу и нису могли стигли до времена одређеног за експлозиву.

Геј Фокес је осуђен на смрт вешањем и пресуда је извршена. Цео тај догађај је утонуо већ у заборав. Али отада је потекло један обичај који се сачувао до данашњег дана: пре отварања сваког заседања енглеског парламента, стражари претраже подрум зграде. То је ушло у неку врсту церемонијала.

проказао и све друге учеснике.

То је укратко прича историјски детаљ, о коме се већ генерацијама учи у енглеским школама.

друм раније донет да би на дан отварања Парламента био »откривен«. Али су Геј Фокес и његови људи оптужени за то.

Исти ти историчари тврде

»СОЛТРОНИК« — САТ БЕЗ ПОКРЕТНИХ ДЕЛОВА

Као плод дванаестогодишњег рада, који је стајао милионе франака, једна фабрика сатова у Женеви произвела је први потпуно електронски сат на свету и назвала га »солтроник«. Супротно другим електронским часовницима овај модел нема ни један покретан део. Једино што се у »солтроник« покреће — то су електрони а ради помоћу електричне струје која долази из мреже или батерије. Чак су и казаљке замењене светлећим ознакама. Захваљујући томе што нема покретних делова сат показује тако тачно време каква досад није постигнуто на индустријски израђеним часовницима. Конструисање првих прототипова изискивало је више од три године рада. Фабрика намерава да већ идучег пролећа направи два пу-

та мањи од овог — не већи од обичног стоног часовника. Годину дана касније треба да се појаве и први ручни часовници који ће радити на истом принципу. Када се буду производили у серијама неће бити скупљи од обичних квалитетних сатова.

МАГНЕТСКИ АЛАТ

Недавно је амерички научник часопис »Астрономика« описао нови алат који је у стању да помоћу јаког магнетског поља савија метал. Биће нарочито погодан за монтажу свемирских станица и уопште свих радова у васионском простору.

Алат који је добио име »магнеток«, користећи јаке импулсе једног магнетског поља, у стању је да савије метал, завараје цеви у њиховим лежиштима и спаја металне плоче специјалним клиновима. »Магнеток« је нарочито погодан за рад у свемиру пошто не изазива грење и нема покретне делове.

Сваки »магнеток« мора бити направљен за специјалну врсту посла који се од њега тражи. За зашрафљивање плоча морао би се имати алат у облику прстена који би се намакнуо на завртан и помоћу свог магнетског поља се зашрафио где треба, не додирујући ивице.

Обичан алат тешко да би се у свемирском простору могао употребити. Француски кључеви, одвртке и уређаји за нитовање не долазе у обзир због недостатка гравитације. У условима слободног летења у простору сваки покушај да се нешто зашрафи свршавао би се тиме што би се уместо завртња окретала око себе особа која би покушала да изведе такву радњу.

СА СВИХ СТРАНА

Енглеz Миндлтон сазилао је себи кућу недалеко од железничког насипа. Међу првим телеграмима-честиткама од пријатеља и сродника, Миндлтон је нашао и рачун који му је послало Друштво британских железница „за светлост која продира у вашу нову кућу кроз окно што гледа на железнички насип“. Таае кућевласник затражно је обавештење од друштва.

Показало се да је према постојећим законима Друштво британских железница власник не само одређеног појаса земљишта дуж железничког насипа, већ и светлости и ваздуха над том територијом.

Снега кока јаја, али не обично већ златно — каже се у једној старој дечјој причи. Прича је, разуме се, измишљена, али ... недавно је један орнитолог са Килског универзитета донео из Аргентине неколико хубастих кокошки које носе плава јаја. После укрштања с немачким петловима прекоморске кокице почеле су да носе зелена јаја.

Недавно је у америчкој савезној држави Калифорнији основан нов клуб. Десет хиљада његових чланова уједињује заједничко стремљење — чување морала америчких грађана.

У том циљу чланови клуба

прегли су да израђују одела за животиње, у првом реду за домаће, чија „голатиња“, по њиховом мишљењу неморално утиче на децу и омладину.

Осада ће краве и коњи чланова клуба носити нарочите капуте, док су за мачке и псе предложене сукњице.

У многим конструкцијама, нарочито којима прети корозија и хабање метал се данас замењује једном новом материјом: растопљеним каменом.

Камен, растопљен као и метал, отпоран је на киселине а трајнији од метала 5 до 10 пута. Досада је зато употребљаван базалт, а сада су руски техничари усавршили поступак да се користе фабрички отпади као што су пепео, остаци руда, кварцини пепео и отпади доломита.

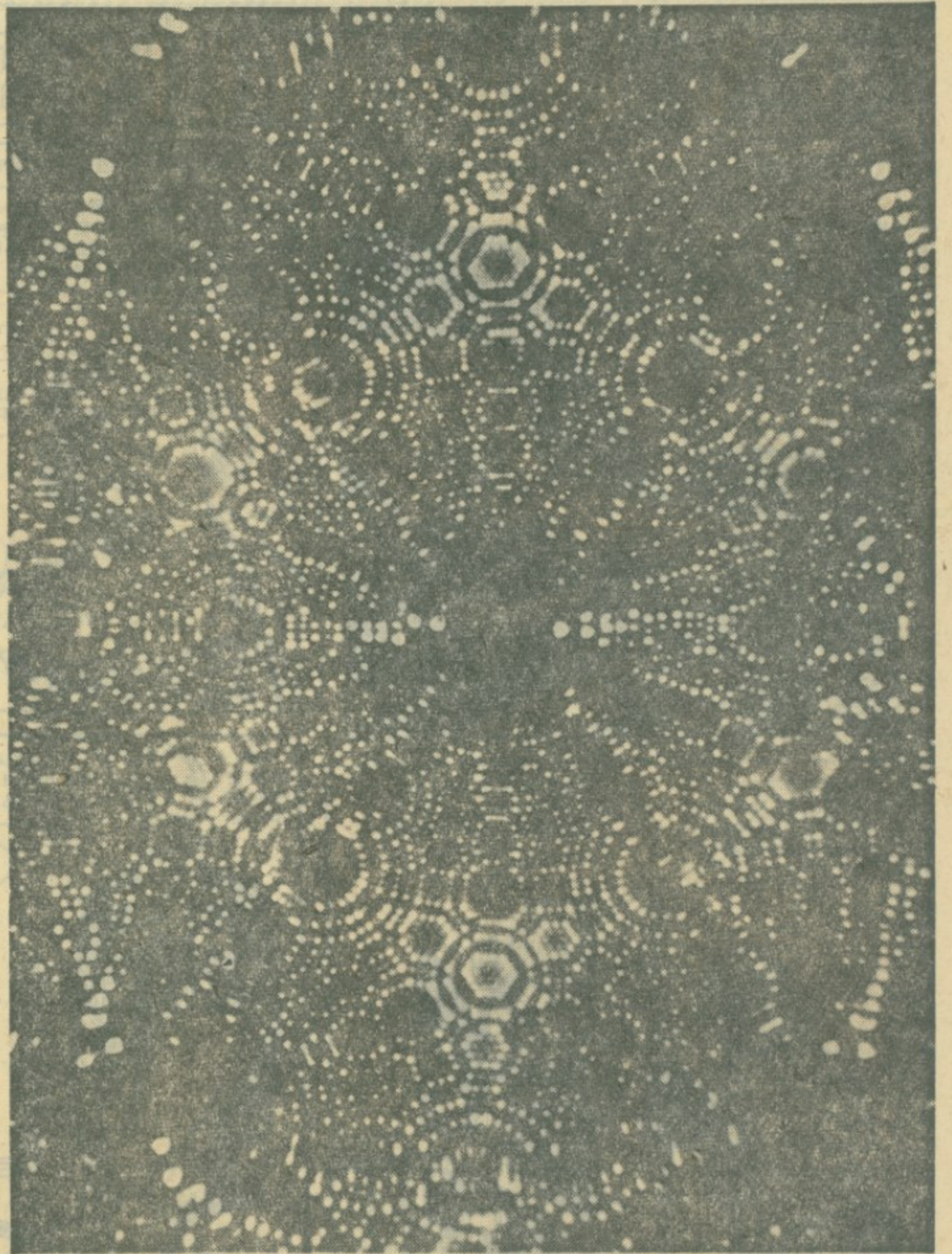
Резерве оваквих материја су практично неисцрпне а добије-

не материје су два пута јефтиније од базалта. Ливени камен се добија на следећи начин: ове смешане материје се топе у једној ротационој пећи док се не добије хомогена течност која се затим лије у калупе и подвргава печењу. На тај начин хиљаде тона метала могу да буду уштеђене.

Годишње инвентарисање у највећем европском зоолошком врту, у Берлину, недавно је завршено. Посао је био веома обиман а резервати су следећи: у берлинском зоолошком врту живи преко 11.000 животиња из 1.850 различитих врста. Од тога су 3.027 сисари и птице, док крокодила, змија, гуштерова и ретких инсеката има 8.000.

Једна стаклара у североисточној Енглеској конструисала је вештачко небо на коме може да се произведе природно осветљење какво је у појединим областима света. Ово је намењено архитектама који приликом прављења планова зграда треба да знају и какво је поднебље и да предвиде све са тим у вези.

Дизел брод од пластичног стакла и смоле-полиестера направљен је у поморском бродоградилшту у СССР. Ово је први брод у Совјетском Савезу цео начињен од пластичне материје.

А Т О М:

»Ево како изгледам«

Научници су најзад, први пут у стању да виде појединачне атоме помоћу најјачег микроскопа на свету, Милеровог јанског микроскопа. Иако се већ око 50 година знало да је сплет атома у виду решетке основна структура чврсте материје, људско око није могло да га осмотри све док 1926. није пронађен нови микроскоп огромног увеличавања. Он функционише као телевизијска лампа која даје слику. Флуоресцентни застор се бомбардује јонима хелијума који се високим напонам избацују великом брзином са површине испитиваног метала. Узорак је комадић фино зашиљеног метала и јони полазећи са самог врха дају на

застору слику распореда атома на њему. Пошто може да увелича са јасноћом до два милиона пута, Милеров микроскоп знатно премашује по јачини добро познате електронске. Електронски микроскоп даје слике које су нешто мутне и разбијене ако повећавање стигне до близу један милион пута. Микроскоп је конструисао др Ервин Милер, професор Пенсилванијског универзитета. Претпоставља се да ће то истраживачко оруђе помоћи научницима да нађу одговор на многа важна питања из области металургије нарочито када су у питању проблеми у вези са ватрооталним материјалима који и-

мају високу тачку топљења. Овим микроскопом се могу открити и најмањи недостаци у структури метала, затим снимити и детаљно проучити. Научници ће тако бити у стању да потпуно уоче квар неког механизма или „замор“ метала подвргнутог великом оптерећењу и високим температурама као што су метали који се употребљавају за грађење ракета и свемирских бродова. Даља примена овог оруђа биће проучавање дејства зрачења на метал. Обавештења добијена на тај начин биће од велике важности за инжењере који раде са нуклеарним реакторима, подморницама и у енергетским постројењима.

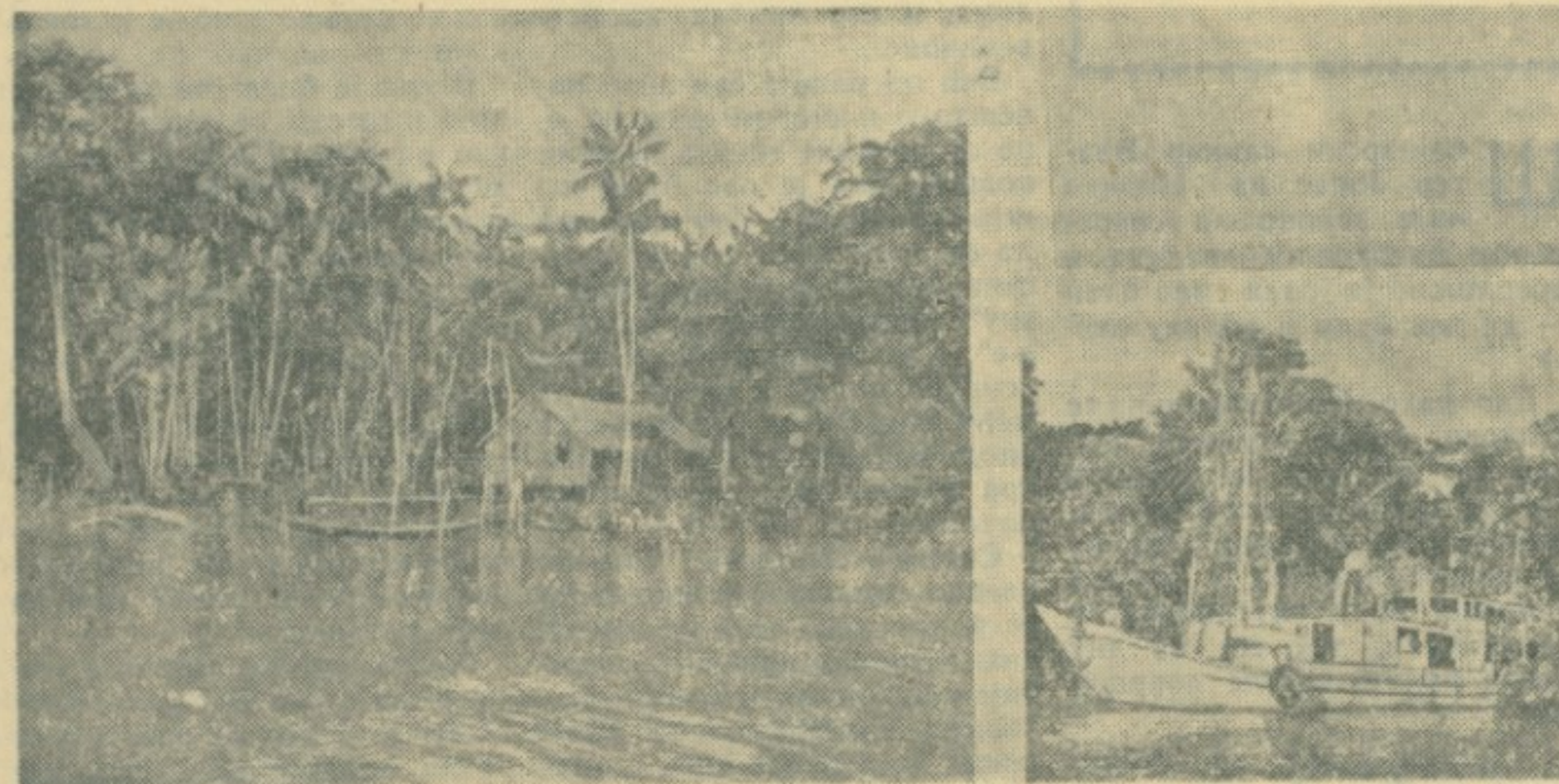
ЗЕЛЕНИ ПАКАО ИЛИ ЗЕЛЕНО НЕБО

НАЈБОЉА СТАВЛА СЕ ТРАНСПОРТУЈУ АМАЗОНОМ, А КАД СТИГНУ ДО НАСЕЉА, СТРУЧНИ РАДНИЦИ ИХ СЕКУ ПРЕМА МЕРИ, ИЛИ СЕ, ПО ПОТРЕБИ ЦЕЛА СТАВЛА ПРЕНОСЕ У ФАБРИКЕ НА ПРERAДУ.

У ПРИСТУПАЧИЈИМ КРАЈЕВИМА, ПОЧЕЛО ЈЕ СИСТЕМАТСКО ПРЕГЛЕДАЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ ДРВЕТА. СТАВЛА КОЈА ДАЈУ ЛОШЕ ДРВО, ПРСАЈУ СЕ ОТРОВОМ И УВРЗО СЕ СУШЕ. ДРВЕЋЕ МАХАГОНИЈА, КОЈЕ ЈЕ ОД НАЈВЕЋЕ ВРЕДНОСТИ, ЧУВА СЕ, ПРЕМЕРАВА И ОДРЕЂУЈЕ МУ СЕ РОК СЕЧЕ.

АМАЗОНА ЈЕ ТОЛИКО ШИРОКА ДА СЕ СА ЈЕДНЕ ОБАЛЕ НЕ МОЖЕ САГЛЕДАТИ ДРУГА. ОВАЈ ПРЕДЕО ОБУХВАТА 35 МИЛИОНА КВАДРАТНИХ КИЛОМЕТАРА. ДО САДА СУ БОГАТЕ ШУМЕ КОРИСТИЛИ САМО ПОЈЕДИНЦИ КОЈИ СУ РЕК ИЛИ ДА У ОВОМ ПАКЛУ СТЕКНУ БОГАТСТВО. ПОСТИЗАЛИ СУ ТО БРЗО, СЕКЛИ ДРВО БЕЗ ПЛАНА И МЕРЕ И СА ДОВРИМ ПАРАМА У ЦЕПУ НАПУШТАЛИ ОВАЈ КРАЈ

Предео Амазоне у Бразилу називају „зелени пакао“. Међутим, из авиона тај предео изгледа сасвим другачије: из густих зелених шума ломе се на воденој површини зраци сунца, као да је оно само у њу пало. Клима влажно-вела, учинила је овај крај баљком за људе, који су иначе навикли да живе у тропским области

ма. Иако је предео око Амазона и њених притока велики као Европа, ипак ту живи свега 1,5—2 милиона становника. Узрок је неиздржљива клима, према којој је тропска клима неких азиских земаља право освежење. Међутим, баш та паклена клима ствара непојмљиво богатство — дрво. Израђени су научни планови о томе како да се то богатство погодно

употреби и користи. „Зелени пакао“ би могао постати један од главних извора богатства Бразила, али се мало користи — даје само 1% народних прихода. Прво би се морали остварити бољи животни услови да би се ти крајеви гушће населили. Када би се ти планови остварили, „зелени пакао“ би стварно постао „зелено небо“.

ЕЛАСТИЧНА АНТЕНА

У току свог релативно кратког живота радио-антена је имала различите облике, била је: огромна, мала, дебела, у облику жице, мотке, висока као кула, и каква све не. Недавно је у Америци произведена нова антена мала али велике снаге, од тканине која може да се надува.

Оваква антена је нарочито предвиђена за авионе, сплавове за спасавање или ракетне купе које поново падају у море. Чим антена додирне воду надува се и почиње одмах да даје сигнале. Мада је тешка једва 1 килограм, испитивања су показала да њене позиве могу да ухвате и авиони који лете на висини од 10.000 метара или са удаљености веће од 300 километара. Емисије могу да трају и више од 15 часова.

Тканина антене је начињена од најлона превученог неопреном на коме су учвршћене 4 алуминијумске траке.

МОСТ НАД АМБИСОМ

Клисуром швајцарске реке Ројсе, која се пробија између непроходних планина високих и до четири хиљаде метара и данас води друм ка Цириху. Некада, крајем XVIII века, он је на јужном делу клисура прелазило планинску реку преко моста на висини од око 2.048 метара. Био је на тако врлетним стенама да је у војном погледу, у оно време, смактан као неосвојив. Тако уверење је разбијено при походу Суворова преко Алпа. Руске трупе су у том походу освојиле мост на тај начин што су се војници врлетним странама спустили у понор, испекли се на другу страну и појавили се у позадини француских главних снага.

ЈАДНИЦИ

ПО РОМАНУ
ВИКТОРА ИГОА

ЈЕДНОГ ДАНА ЖАН ВАЛЖАН НИЈЕ НАПУСТИО СТАН. СУТРАДАН СЕ НИЈЕ ДИ-
ГАО ИЗ ПОСТЕЛЈЕ.

ДОМАРКА СЕ ЗАБРИНУЛА

ОНА СТАРА ДОБРИЦИНА ВИШЕ НЕ УСТАЈЕ
ИЗ ПОСТЕЛЈЕ... НЕ ЈЕДЕ НИШТА, НЕ ПИШЕ
МУ СЕ ДОБРО! НЕШТО ГА МУЧИ...
УБЕЂЕНА САМ ДА МУ
СЕ КЕРКА ЛОШЕ
УДАЛА!

'ОФЕТЕ ЛИ
ОПЕТ ДОКИ,
ДОКТОРЕ!

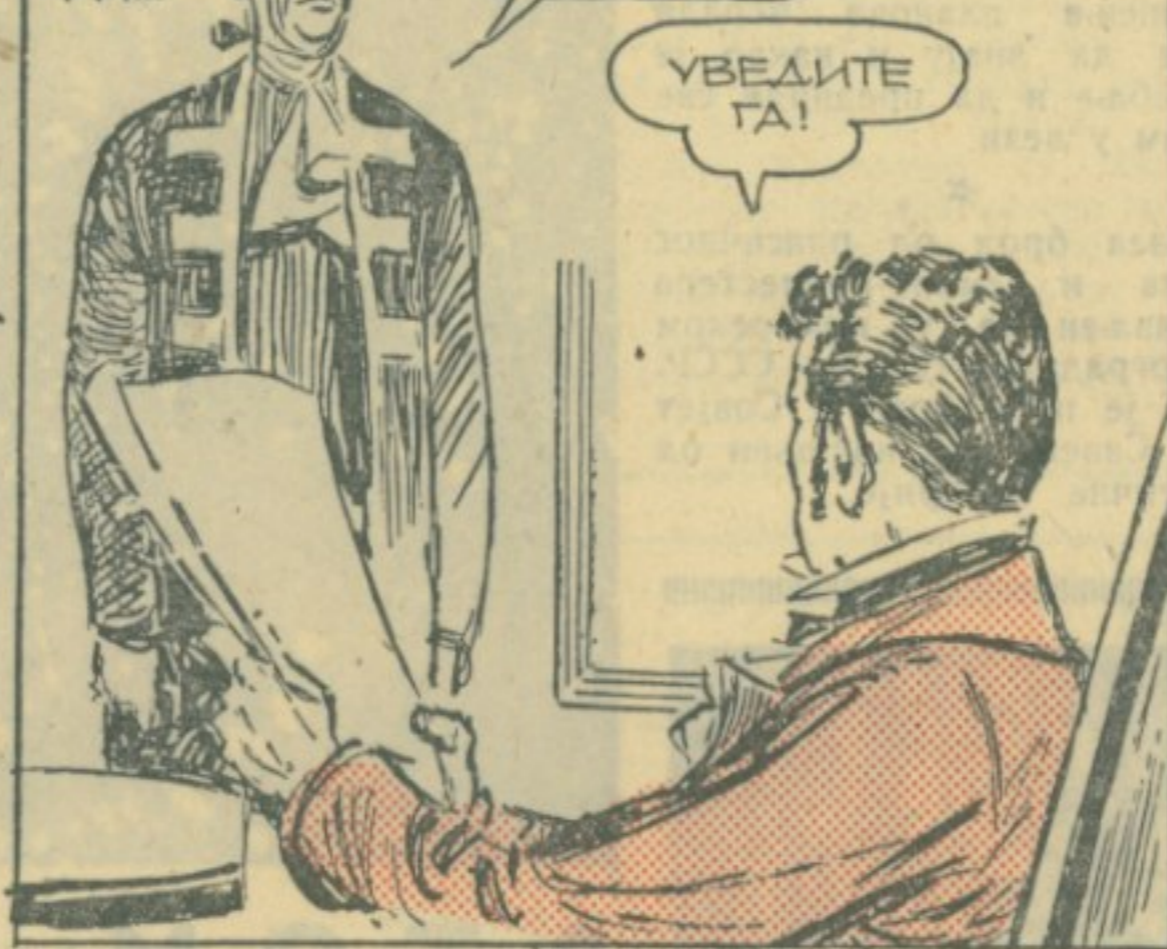
ДА! АЛИ, БИЛО
БИ БОЉЕ ДА МУ
НЕКО ДРУГИ
ДОЂЕ!

ТЕ
ИСТЕ
ВЕЧЕ-
РИ...

НЕКИ ЧОВЕК
ТРАЖИ ДА РАЗГОВАРА
СА ВАМА!

УВЕДИТЕ
ГА!

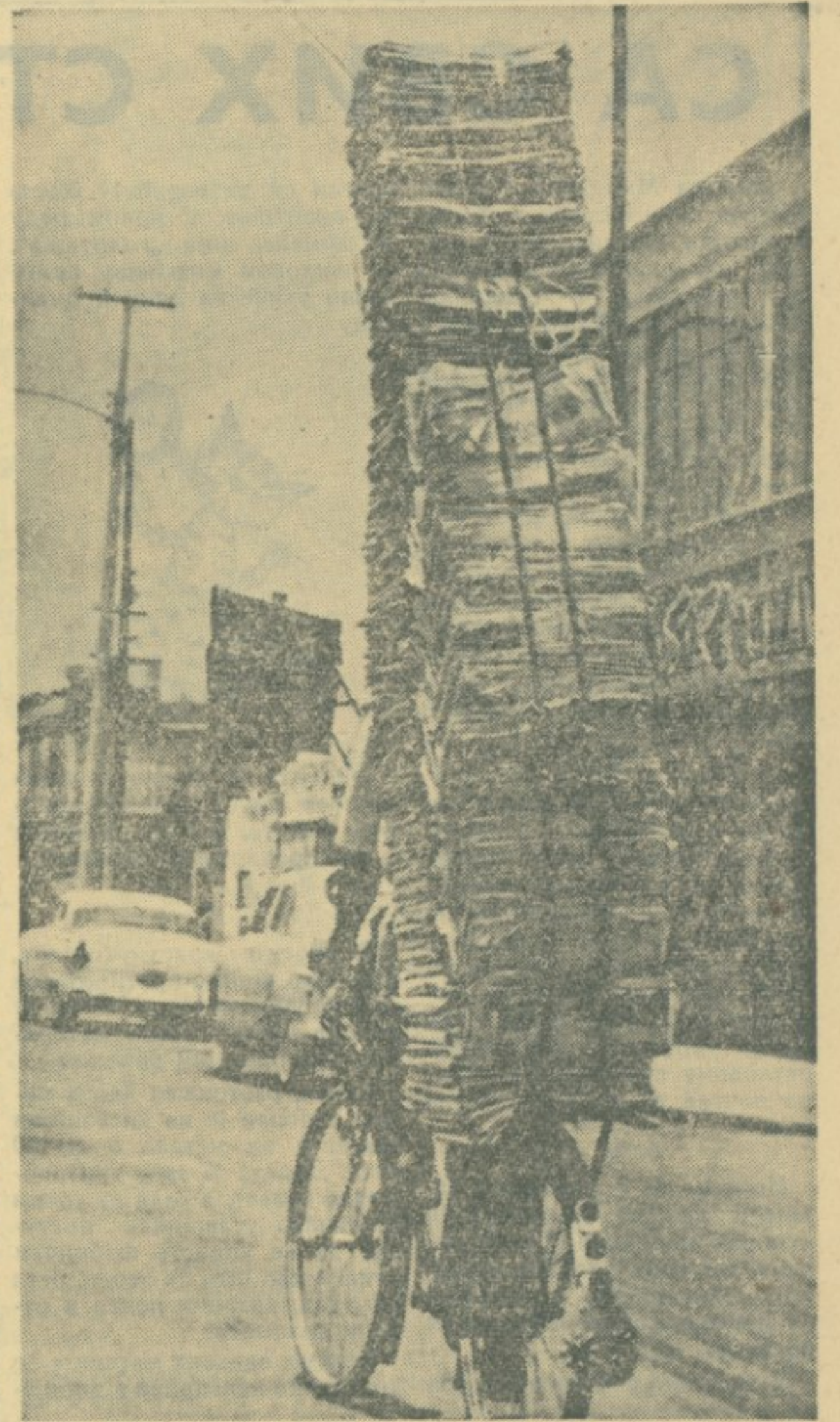
ГОСПОДИНЕ, У АМЕРИЦИ ИМА ЈЕДНО
СЕЛО ПО ИМЕНУ КОЈА! ТО ЈЕ ОПАСАН
КРАЈ... АЛИ ТАМО СЕ МОЖЕ
НАЌИ ЗЛАТО! ХТЕО БИХ ДА
СЕ НАСЕЛИМ У КОЈИ...
СА СВОЈОМ КЕРКОМ!
ТРЕБА МИ МАЛО НОВЦА!

А ШТА СЕ ТО
МЕНЕ
ТИЧЕ?

ГОСПОДИН
ТЕНАР!

ШТА СТЕ
ЖЕЛЕЛИ?

ЛЕКТИРА ЗА ПОЛА ГОДИНЕ

Овај бициклиста жонглира са 900 примерака дневних листова које носи позади на својем бициклу — а то је управо колико један Енглец прочита за пола године. Пет новина на дан — то је светски ре-

корд. Американац прочита 450 новина за пола године, а Француз 300. У Западној Немачкој се сматрају као до-бро информисани грађани ко-ји прочитају 130 новина за пола године.

СМОТРА РОДА

Када сам једном пошао на село — прича један природњак — била је јесен и хладно. Пут је водио кроз усамљене пределе на граници Пољске. Потпуно тишину реметило је само шкрипање точкова на колима, дах тање коња, мукли бат копи-та и шустање лишћа. Изненада кочијаш заустави кола и прошапута: — Роде!

Био је то изванредан призор: лево, уз шипраг који је оничавао шуму, сакупљале су се роде за своје зимско путовање, њих око стотину, све беле са црно окићеним крилима, и све приближно исте величине.

Већ од раније сам знао нешто о њиховом животу: оне су правиле гнезда по крововима, али је ово било нешто невиђено! Чуо сам већ да се роде сваке године с јесени окупљају да одрже „смотру“ пред „зимско путовање“. Тај састанак је назвај „смотра рода“, а прича се да међу њима има „официра“ и „подофицира“, и да се смотра обавља врло строго и све-чан.

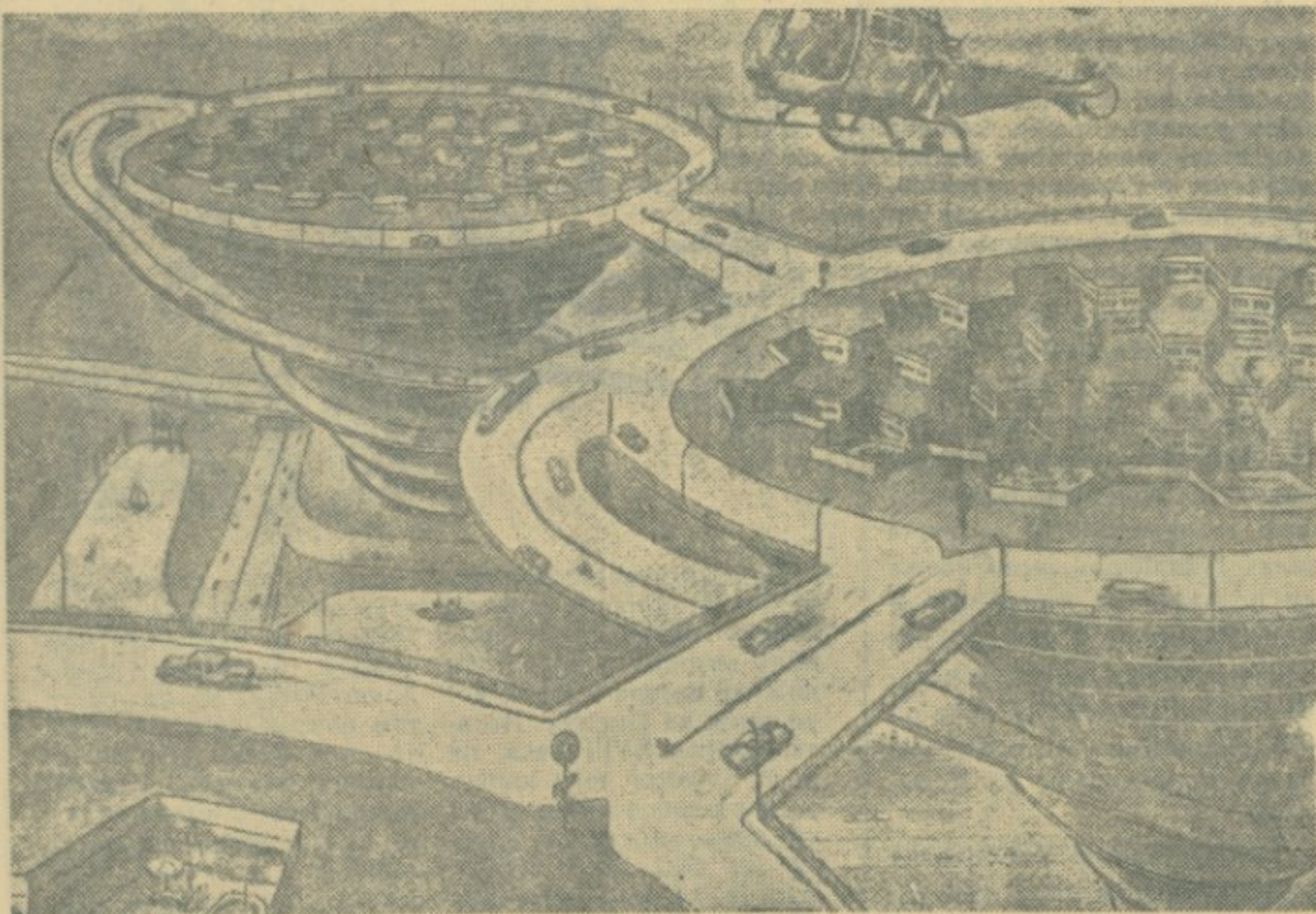
Скривен високим грмљем гледао сам како су се сврста-ле у дуг ред, како су дигну-тих глава са црвеним шиљатим кљуновима и белим вра-товима кренуле према шуми изнад које су све нове и нове роде долетале.

СТАНОВИ У ЛЕВКУ

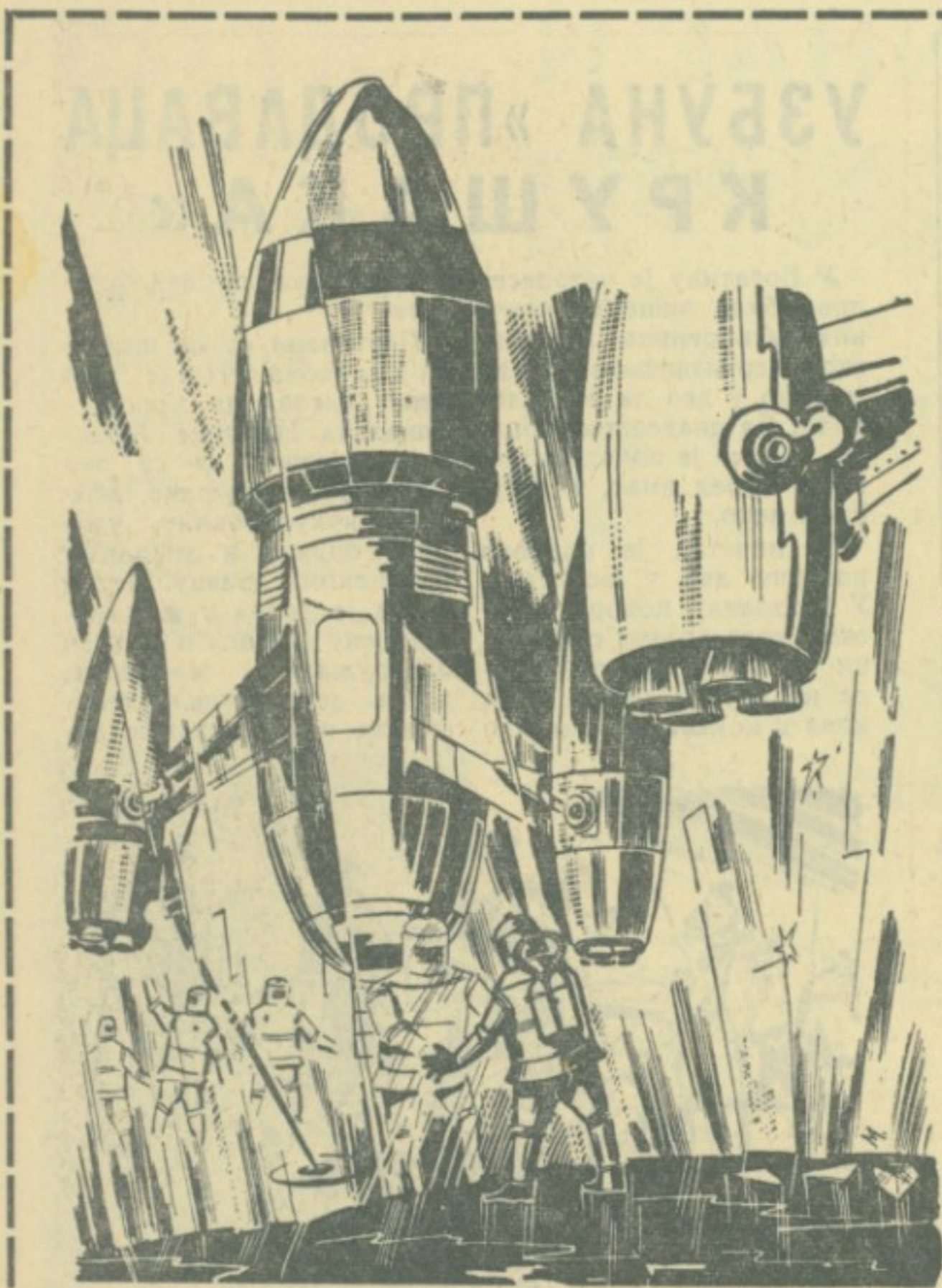
Швајцарски сликар Валтер Јонас из Цириха није задовољан савре-меном изградњом градова и предложио је један смео план — да ови буду у облику лев-ка.

Ево како Јонас замишља те станове. Један огроман „ле-вак од бетона“ са отвором нагоре треба да лежи на јед-ној чврстој „петељци“. Споља се налазе прилази у облику спирала, а у унутрашњости су станови, док се на дну левка налазе зелене површи-не.

Идеалан левак за стано-вање требало би да има у пречнику 200 метара, а да бу-де висок 100 метара. Ту би се на 18 спратова сместило 700 станова. Корисна површи-на сваког стана износила би 100 квадратних метара. Свака стамбена јединица у облику потковице имала би властито истурен врх у виду балкона. Ларма и гасови аутомобила дејствовали би на левак само споља. На доњим спратовима били би смештени само био-скопи и дућани. По три таква левка стајала би један поред другог, а по горњим ивицама били би повезани путевима.

ПРОЈЕКТ ЛЕВКА ЗА СТАНОВАЊЕ

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Нешто га је штинило у носу, пекло. Затим као да се ослободи тога, топао талас по читавом лицу заваде му бол. Није се усуђивао да отвори очи. „Ако ми нос проквари, значи да сам ипак жив — помисли — само, шта је са другима?“

— Борисе... — повика из све снаге, али свој глас није чуо.

Нико му и не одговори и он за тренутак поверова да је једини преживео. Уплашен од те помисли он разрогачи очи: Борис га је гледао без речи, отворених уста. Као клада он поново потону у ништа.

— Опет се оневестио — промрмља Борис.

Све се окретало невероватном брзином. Пинајући Борис потражи командне дирке. Покуша да се сабере, да се подигне, да окрене главу у пркос невероватном болу који му је ломио потиљак. Ослони се на шипке помоћу којих су се покретали мотори и од тога три побочна одмах прорадиле а притисак га одбаци према командној табли. Направи се пометња и у претрчању он се нађе смешно прилепљен за сам плафон као паук.

Нека плаветна светлост допре споља. А мајунски метеорити добовали су о зидове њиховог звезданог брода.

— Руж металих метеорита! — сеги се он речи Рубија, команданта брода.

Није било сумње сондабомба је експлодирала.

Требало је нешто учинити. Поче да мили, полако, одмеравајући сваки покрет. Пружи руку ка табли, изабра једну сиву полугу, притисну. Дахтање мотора разби мир у броду и одмах затим зачу се лудо трчање кроз ходник што му показа да има још живих.

ТРОВАЊЕ УГЉЕН-МОНОКСИДОМ

Тровање угљен-моноксидом јавља се приликом сагоревања угља или органских материја без присуства довољне количине кисеоника; у случају пожара, у просторијама са слабом вентилацијом, где се ложе пећи, или мангала, пегле са хумуром или приликом квара на гасним инсталацијама. У индустрији овакво тровање настаје при отварању високих пећи и у гаражама са рђавом вентилацијом.

Иако је биолошки угљен-моноксид готово безопасан, он на организм делује отровно зато што спречава нормално снабдевање организма кисеоником, управо омета преносење кисеоника из плућа преко крви до ћелија у органима.

Већа количина угљен-моноксида у удахнутом ваздуху изазива тровање праћено главобољом, вртоглавицом, сла-

ПРОНАЛАЗАЧИ НЕМОГУЋЕГ

— Борисе, Анђело... — допре до њега. Врата се отвориле и појави се лице умараног уљем: био је то кувар Вилијам.

— Шта се догодило?

— Ништа, бомба нам је експлодирала пред носем. Пренесимо Анђела у амбуланту!

Бернар, електрo-радио-оптичар дошао је да их потражи. Њега су болели само мало бубрези али Рандолф, стари лекар, изгледао је рђаво — ударио је главом о зид и крварило му је из уха.

— Једна масажа помадом еукалиптус а освежиће га — покуша да се нашали Борис — преведите га у хладну собу, видећемо после шта да радимо с њим. Ја идем на стражарско место.

Борис је био други инжењер. Знао је боље од свих шта треба радити и његове мисли су увек биле логичне. Чим је ступио на командно место, брод се затресао и променио правац. Дубро је ипак што је носио ципеле са намагнетисаним ђоном које су га држале чврсто прилепљеног уза тло. Он насумице спусти једну ручицу и — завлада тама.

бошћу, муком, повраћањем, убрзаним пулсом и дисањем — што може да доведе до смрти. Међутим тровање не мора да се испоји са свим овим знацима. Ако дође до наглог повишења угљен-моноксида у ваздуху може да дође до брзог губитка свести без икаквих знакова или са кратком слабошћу и вртоглавицом. Особе које раде физичке послове дубље и јаче дишу и зато су угроженије и при мањем саставу угљен-моноксида у ваздуху. Деца су такође осетљивија од одраслих.

Спречавање и лечење од тровања угљен-моноксидом састоји се у томе да се болесник одмах изнесе на свеж ваздух, да се утопли и да мирује. При тежем степену тровања треба дати болеснику да удисне кисеоник а уколико и то није довољно применити вештачко дисање.

Рој метеорита ишчезе. Брод је клизео кроз хладну љуби часту светлост. На командној табли виде како три мале лампе за општу узбуну жмиркају у мраку. Требало је одмах обавестити команданта Рубија и он потрча кроз ходник да му јави новост.

— Необјашњива ствар! Ми смо привучени... — поче за дишањем.

— Где смо?

Борис направи гримасу. Зар је он знао! Да ли су још били у осовини Меркур—Рана? Рубио стаде да рачуна на електромагнетној справи и узвикну сам:

— Немогућно!...

Ако је био тачан рачун њихов брод је заиста створио неред у васнони и они никад више неће видети Земљу.

У свом спиралном падању брод се љуљао по привлачној орбити Зите, планете следеће боје, о којој нису знали апсолутно ништа иначе никада не би ни пошлели.

Борису се чинило да сања и да би себе проверно угризао је усну до крви.

— Ако верујеш да си видео нешто, ти се заиста вараш — рече му Рубио. — По мом мишљењу Зита нема језгра Она је просто гас. Али како може да изгледа следеће боје, просто не знам. Уосталом, погледај сам...

Брод је летео изнад огромне потпуно сивкасте долине: сива је била земља, сива трава која је полегла од ветра, сив страшни бронтосаурис који је пасео на тој прерији као из страшних сна.

Прелетеше један страховити сиви гребен сав ошкрбљен, полуцао, стрм. Затим још један мањи ланац планина, онда једно пресахло јеzero, једну прљаву обалу. Брод окрену један врх шилак као пирамида.

Борис осети како га Рубио стеже руком за раме и окрете се.

— Ја сам мислио... — муцао је овај промуклим гласом, одвајајући се од радио-перископа — рачунао сам да је Зита гас. Али она није ни као друге планете са пољима, планинама и гребенима. То је гробље...

— Шта?

— Да, то је гробље људи које она привлачи већ милијунима.

Како да се Борис не сложи са командантом кад је управо поред њих прошао низ сивих брежуљака посејаних костима.

— Ја не разумем ништа од свега што сте рекли — узбуни се кувар. — Гробље људи овде? То не може бити!

Командант се опет удубио у немогућна израчунавања. Сабирао је, одузимао, делио: потисак, утицај, тежину, јачину — тражећи начина да се изађе из овога, побегне од привлачне снаге Зите, да се спасе. Најзад је објавио:

— Привлачна сила је готово равна нули код тачке З, а ми не можемо бити далеко од ње. Кад стигнемо ту покушаћемо да се помоћу реактора мало удаљимо.

— Једино ви, команданте... — муцао је кувар — можете...

Борис је управо у том тренутку пошао ка вратима и готово се забио главом у њих. Брод је понирао кљуном као у бездају. Сви се узбунише, очекивали су судар. Али командант повика:

— Један брод, огроман, на платоу! Спасени смо. Већ смо ван утицаја Зите!

Да би проверио Борис погледа кроз радио-перископ и угледа тамну масу неког брода. Сав озарен он прискочи команданту и весело рече:

— Стојим вам на служби! Њих двојица уз пуну пажњу успеше да поставе своју тешку машину покрај оне. Једну крај друге, бок уз бок.

Кад четри космонаута у својим заштитним скифандрима изиђоше на кулу за спуштања, на другом броду се појавише такође четири човека обучена у скафандре. Вилијам пријатељски испружи руке и закорачи а један му срдачно пође у сусрет.

— Борисе!...

Било је већ доцкан, Борис је вукући ноге силазио низ степенице а са другог брода силазио је ка њему спасилац. Одушевљен, Борис му раширених руку потрча у загријај и пољуби — самог себе. Од силног удара заболела нос, али бар сви разумедоше јасно две страшне ствари: да пред особом имају један огромна зид од лискуна и да се од Зите још нико није отргао.

ИСТРАЖИВАЧИ ИНДИЈСКОГ ОКЕАНА

Једна велика експедиција из 20 земаља

Међународна ескадра од четрдесет бродова, из 20 земаља полази ускоро на велики пут да прокстрари Индијски океан који се простире на 72 милиона квадратних километара, односно 14% укупне површине глобуса.

У пределу који се простире од Оманског мора до 10 степени јужне ширине, научници ће се потрудити да одреде да ли су геолошке границе афричког континента у средини Оманског мора или ближе обали.

Други бродови проучаваће физичке појаве океана да би се утврдило зашто његове воде одједном постају смртово сне за рибе. Један руски брод, који је 1957. отпловио из Цејлона на путу за Аденски залив, на пространству од 155.000 квадратних километара нашао је масу мртвих риба, која би по тежини била равна светском годишњем улову.

Комбиноване операције

За овај подухват послужиле и авијација. У току ове по морско-ваздухопловне операције, атмосфера ће се претворити у једну врсту пространа „отворене призме“ неколико километара високе. Три или пет бродова, усидрени на 150 км један од другог тако да образују троугао или петугао, приступиће мерењу, док ће један авион описати у атмосфери исту геометријску фигуру. Рачуна се да ће се мерењем у ваздуху и на површини воде, добити подаци о струјању топлоте и водене паре изнад океана. На тај начин треба да се објасне атмосферски процеси и да се поставе научни основи за метеоролошка предвиђања.

У ствари, Индијски океан је једна врста гигантске лабораторије за утврђивање дејства ветра на морске струје.

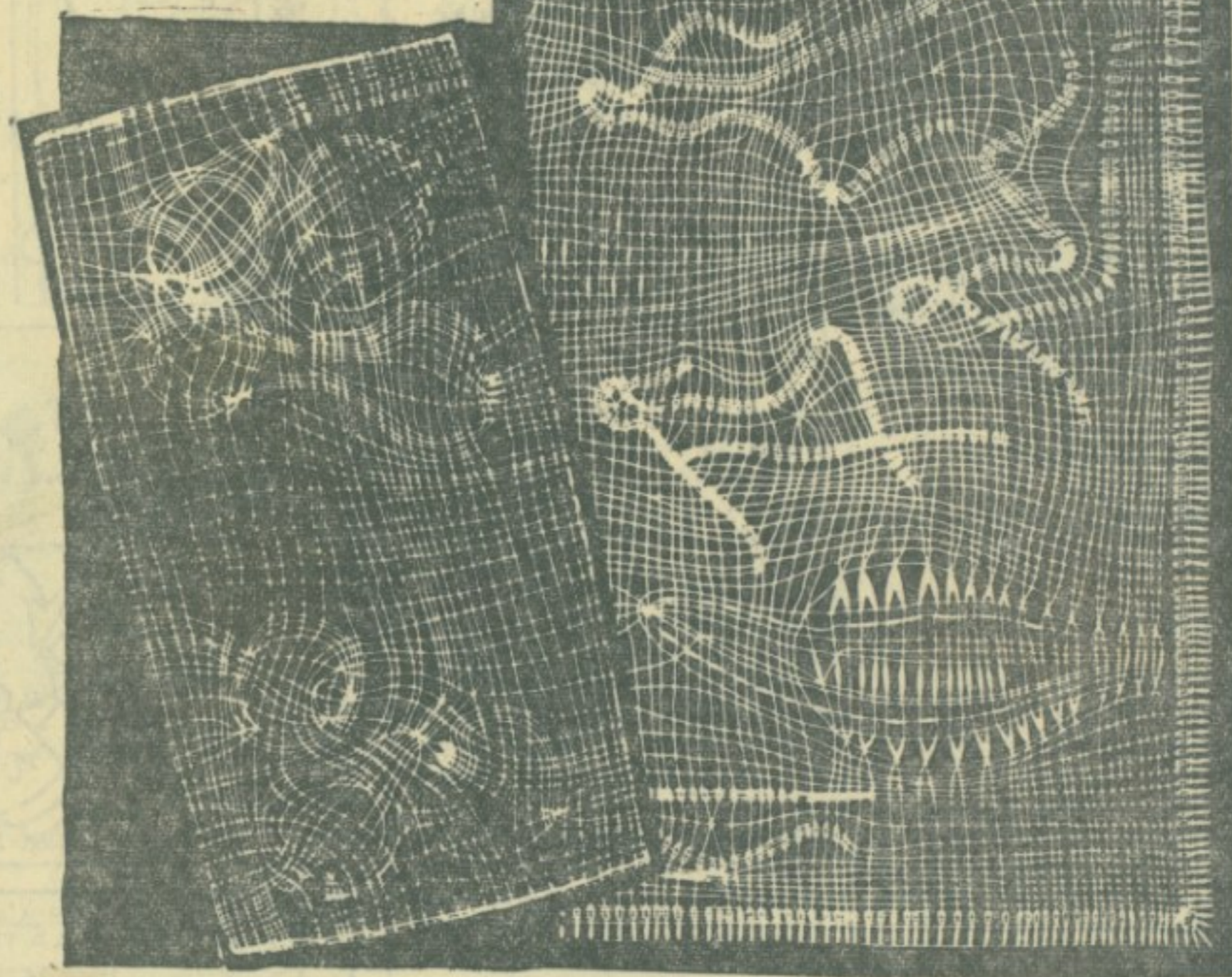
Ово је једини океан на коме се правац главних ветрова мења два пута годишње: у почетку северисточног и југозападнoг монсуна. Океанографи се много интересују за ове сезонске промене, које су у непосредној вези са количинам рибе коју океан производи.

У експедицији учествују и бродови на једра, али потпуно модернизовани. Они ће транспортовати екипе научника из разних области а један пространи једрењак довољан је за све док је раније требало по три мање лађе. Три таква брода се сада израђују у Енглеској (Атлантис II), затим Вема који припрема опсерваторија Колумбија универзитета и трећи од 2.200 тона на гради се у Немачкој.

Досада је био највећи совјетски брод „Витез“ са 5.700 тона носивости који је учествовао у истраживању Индијског океана од 1959—1960. Овај брод је на дубини од 125 до хиљаду метара северисточно од Оманског мора и Бенгалског залива изучавао лежишта сумпорног хидрогена. Та налазишта су најсиромашнија у оксигену и у току идуће две године наставиће се истраживања да би се утврдило њихов утицај на живот у мору.

У експедицији учествују и Пакистан и Индија са по једним бродом, тако да ће их бити укупно 40. Поред тога научници су обезбедили и помоћ трговачких и војних бродова, који плове у овој области и могу да пруже потребна обавештења. У мају, јуну и јулу 1963. експедиција ће добити и помоћ из ваздуха са авиона метеоролошке службе САД и од океанографских института у Енглеској.

МОДЕРНЕ ЧИПКЕ

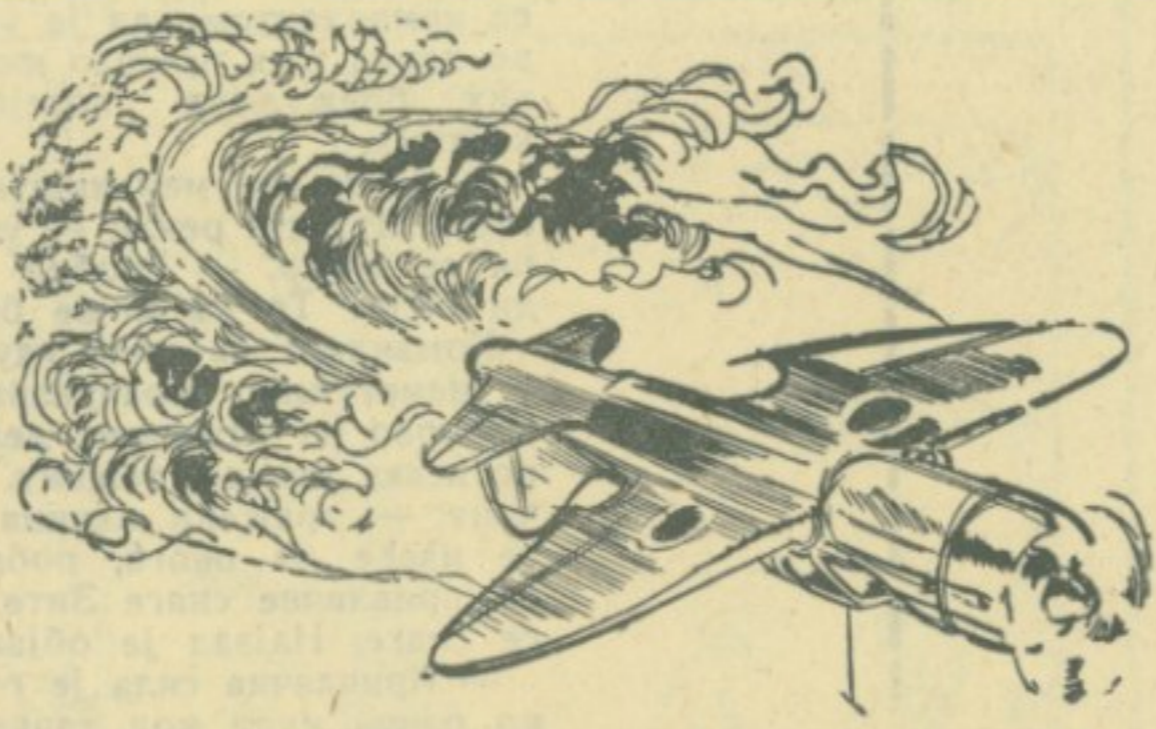
Много уобичајених ствари изменило је изглед. Неки пут се то одмах примети па смо или задовољни или, ако нисмо, љутимо се. Зависи од тога да ли нам се нов облик, боја, материја или начин израде свиђа или не. Често и оне најобичније ствари које и не запажамо у кући, када макар и најмање промене квалитет, постају уочљиве и онда се чудимо како их дотле нисмо примећивали и сад нам се чине као нешто сасвим друго.

Саставни део куће су, од најстаријих времена, били украсно и корисно посуђе, теписи и други предмети израђени од најразноврснијих материјала. Некада су то изванредна и права уметничка дела а понекад само доказ примитивизма и неукуса. Постоји огроман број производа који морају и треба да поред корисности задовоље и естетичку. Безброј уметника ради на томе да се то усклади. Настојање да свему што радимо и што нас окружује да-

мо нешто ново, боље и лепше, обогатије наш живот и чини га потпунијим.

Материјал ових чипки је стари и начин израде је још из времена наших прабаба, али је „садржај“, оно што оне представљају — нов, друмкији од уобичајеног. Огромна је разлика између стандардних кругова и кружића на чипкама и ових вијуга које на нарочити начин приказују нешто ново.

У ОБЛАЦИМА ВУЛКАНА

Стине најтежи удар: Шор беспомоћно осети да авион лети уназад, на ватреном стубу који се из вулкана дизао у небо. Пут до смрти био је дуг само 40 метара

ПОЉЕ ЛАВЕ, ИЛИ „МРТВИ ПЕЈЗАЖИ“ КАКО ИХ НАЗИВАЈУ, ОКО ВЕЗУВА

Кармело Апицела и његов син Алдо посматрали су из свог виноградског поља како један мали моноплан лети, као ноћни лептир омамљен светлошћу, према гротлу вулкана из кога се уздицао црвено-ужарени стуб ватре. Нису схватили ову језиву драму у ваздуху. Њу је разумео само онај који ју је преживео — авијатичар Доналд Шор.

Двадесет седмод марта 1944. године када је пролећним небом већ овладавала светлост, Шор је сео у један мали италијански моноплан. Рат још није био завршен али тог јутра он није кренуо на борбени задатак. Знао је да су пре неколико дана неки амерички пилоти погинули приликом лета изнад Везува па је хтео да их потражи а сам није могао да одоли овако великом искушењу — да прелети преко живог вулкана.

Монте Касино још није био заузет и он је повремено осматрао хоризонт да се не појаве немачки „Месершмити“. Његов ненаоружани моноплан служио је само за позадинске задатке. Када је прелетео последњи брежуљак, угледао је задимљену купу Везува из које се дизао ка небу огромни стуб дима. Шор је оценио да облак дима достиже 6.000 метара. Сетно се оне старе изреке: „Види Напуљ па умри“, и преко лица му прелете осмех.

Налазио се тек на око 300 метара висине. Пажљиво је испитао правац ветра да би

нашао процеп у облаку и прелетео преко вулканског гротла. Испод њега су се пружале развалине Помпеје коју је овај вулкан уништио 79. године наше ере.

На једну миљу од вулкана угледао је реку усижане лаве, која се пресијавала од сребрнате до усижано-црвене боје и пунила удубљења у стенама. Њен „извор“ био је црвен, а што је „река“ даље текла била је наранџаста, жута и све тамнија. Потмула грмљавина је заглашила брујање авионских мотора.

Усијани гејзир

Када се Шор приближио вулкану, приметио је да је стуб дима око 80 метара шири од кратера. Подигао је апарат на 1500 метара, и кренуо ка „диљу“. Кад се нашао на 400 метара од унутрашње купе, врх вулкана изненада страховито затуња. Истог тренутка огромна маса усижане лаве потече из утробе земље. Вулкан је избацивао усижане стене тешке по неколико тона, које су летеле преко 300 метара изнад авиона. Сунце поче да бледи, настаде сумрак.

При следећем наврату Шор је устремно авион ка огромном стубу дима. Прелетео је на неких стотину метара од њега. Био је већ изван вулканског кратера када се авион затресе. Небо и земља су се проламали. Заглушујућа грмљавина долазила је од ерупције усижаних гејзира лаве. Налазио се непосредно изнад ових извора растопљеног стења. Погледа инструменте. Све је било у реду.

Авион је пролазио кроз ватромет усижаног камења. Киша пепела замрачила је хоризонт. Шор је покушао да се ишчупа из овог ковитлаца смрти. Скрену апарат удесно, али га тог тренутка захвати страховита пешчана олуја.

Брзина авиона је износила око 130 миља на час док се обрушавао под углом од 45 степени да би се лакше извукао из ковитлаца. Али осети одједном да му авион лети — уназад. Окрене главу да осмотри простор иза себе и угледа на неких 100 метара у жарени црвени зид који се уздицао из мрака ка небу. Схватио је: исувише се приближио Везуву и његов мали авион је запао у прави торнадо пламтених гасова, пепела и дима.

Брзином од хиљаду метара у минуту Шор се приближавао тами и смрти. Покушао је да скрене, али контроле нису реаговале: настајало је да лети уназад. Раздвајало га је од смрти још четрдесет метара.

Уз ватрени зид

Последњом снагом Шор притисну командну полуку али је она била млтава; није показивала отпор, никакву реакцију. Ништа. Пилот је запао у бестежинско стање. Да није био везан за седиште, склизнуо би и лебдео у кабин. И раније је у ваздушним борбама гледао смрти у лице, али никад није поми-

слио да ће овако завршити. Па ипак, он се још борио против вулкана — за живот.

Страховита грмљавина је одјекивала и просто својим звуком као да је привлачила авион. Шор је био свестан још само тога да грчевито држи и притиска командну полуку.

Одједном, после неколико секунди авион престаде да лети уназад. Зауставио се на самој ивници ватреног стуба. Шта се десило?

Контролна полука оживе и авион поново поче да се повинује управљању пилота.

Моноплан је изашао из снажне матице вулкана — један тренутак је стајао усправно као прибоден уз невидљиви зид, а онда се елиса огласи, земљина тежа га шчепа и кроз пилотску кабину угледа земљу. Шор је имао само један циљ — да оде што даље од овог пакла.

Италијански сељаци Кармело Апицела и његов син Алдо остали су без даха од изненађења и радости када се из задимљеног врха вулкана појавио авион за који су веровали да је пропао у помахнитали Везув.

УЗБУНА »ПРОДАВАЦА КРУШАКА«

У Богатињу је четрдесет прве било више политичких затвореника. Мачванском партизанском одреду је пало у део да их ослободи. Са двадесетак бораца, колико је почетком августа одред имао, то није било лако.

За почетак је одређен пазарни дан у Богатињу. У шаролику поворку сеоских кола којима су сељаци возили своје производе на пијаци, ушла су и друга је пресекала теле-фона и телеграфске ве-

оружје партизанског одреда, покривено кукурузовином. Иза кола су ишли борци одреда обучени као и остали сељаци.

Возач је зауставио кола са оружјем поред других запрега негде на средини пијачног трга. На питања купца шта има за продају, одговарао је да има

крушке али су већ продате. Партизани су се шеткали око кола. Негде око девет часова на знак команданта Небојше Јерковића, сјатили су се око „продавца“ крушака, збацили кукурузовину, узимали оружје и хитали у одређеном правцу. Једна група је упала у жандармеријску станицу и за трен разоружала жандарме, друга је пресекала теле-фона и телеграфске ве-

зе, а трећа је отрчала према затвору. Стражар се предао без отпора. Партизани су упали у апсачу и ослободили затворенике. На пијаци је затим одржан збор. Преко шездесет људи је одмах ступило у одред. Наоружани су пушкама запленим у Богатињу.

СНИМАК ВЕЗУВА ИЗ ДАНА КАДА ЈЕ „ОЖИВЕО“

»Западних река велики превој«

Сихоте-Алим је планински венац између Јапанског мора и Татарског мореуза с једне стране и равница око језера Ханке и реке Усури с друге стране. Највиши врх има 2.078 метара. Клима је веома оштра. У листопадним и четинарским шумама Сихоте-Алима живе тигрови, пантери, медведи, вукови, дивље свиње и друге животиње. У стенама планина откривене су руде цинка, сребра и олова. Име овог планинског венца потиче од кинеских речи „си-хеда-лињ“, што значи „западних река велики превој“.

ТЕЛЕСКОПИ ЋЕ ПРОУЧАВАТИ ПОВРШИНУ ВЕНЕРЕ

Американци имају намеру да пошаљу ка Венери четири мала радио-телескопа који ће омогућити да се проучи површина ове тајанствене планете. Апарати треба да мере радио-спектар Венере али ће у томе успети једино ако температура од око 200 Целзијусових степени за коју се претпоставља да влада око планете, постоји и на самој њеној површини. А у овом питању се веома разлила астрофизичари.

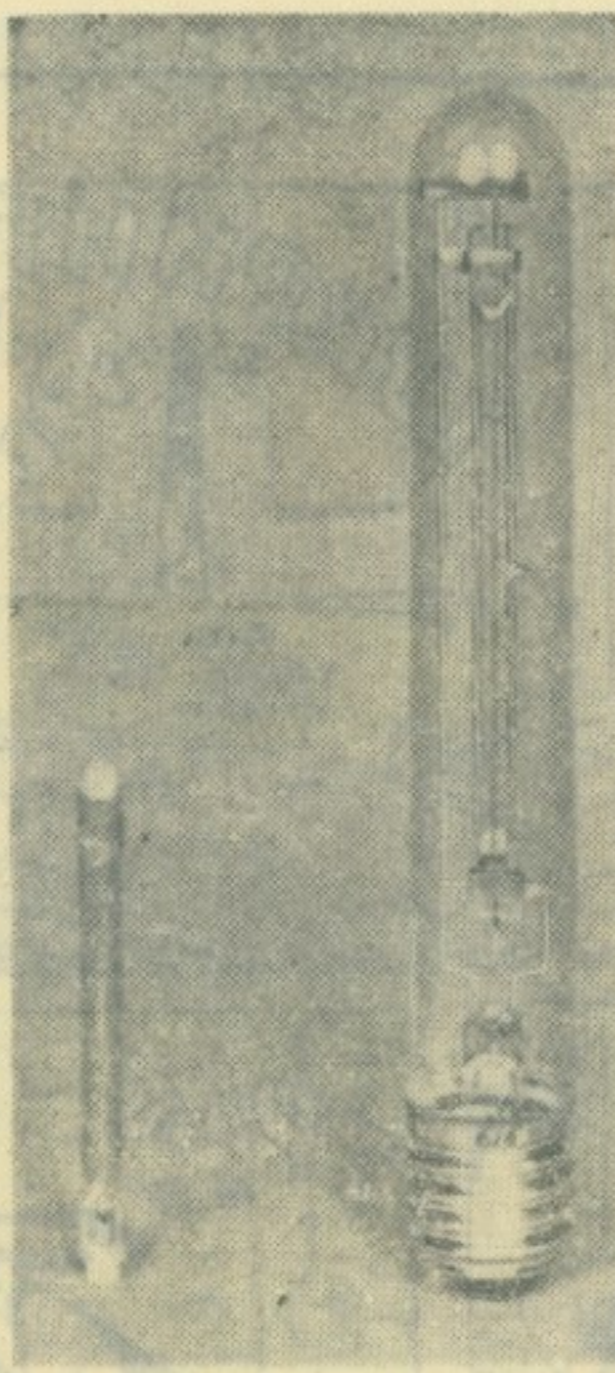
Телескопи ће, према мишљењу М. Лилеја, са Харвард-

ског универзитета, радити на таласима чија ће се дужина кретати од 20 до 4 милиметра. Ако површина планете има температуру сличну земљиној и ако су високе температуре концентрисане у јоносфери, телескопи ће „видети“ сјајни ореол око Венере. Ако напротив она задржава сунчеву топлоту, стварајући на тај начин температуру вишу него што је у самој њеној атмосфери, периферија планете ће изгледати мрачна.

Још једно питање о Венери је спорно међу научницима: за колико се времена она окреће око своје осе. Двадесет и четири часа на Венери су једнака два недеља на Земљи — тврде два научника и сарадника института за астрофизику Академије наука у Казахстану Григориј Идлис и Сакен Обашев. Претпоставке су им засноване на односу утврђеном између магнетских и механичких момената оброта васионских тела.

Биће довољно...

Једна линија за преносне електрицитет од 750.000 V биће ускоро конструисана у СССР. Ово је први пут да се електрицитет преноси под таквим напоном. Биће довољна једна линија да даје енергију једној централни од 2 милиона киловата.

СИЈАЛИЦА СА ЈОДОМ

У обичној сијалици са волфрамом, од кога је направљено влакно, лагано испарава и таложи се на стаклу стварајући слој који све више слаби светлост коју сијалица даје. Стручњаци су данас успели да отклоне овај недостатак једним необичним поступком названим „кружење ‘ода“.

У сијалици се унесе веома мала количина јода. Он се убрзо веже са волфрамом који је испарио са влакна стварајући волфрам-јодид. Пошто је овај много испарљивији од самог волфрама, налази се у сијалици у облику паре и не таложи се на стаклу. Други ступањ ове реакције је још интереснији: пара волфрам-јодида кад дође у додир са усганим влакном тренутно се разложи на јод и волфрам који остаје на влакну.

Тако јот игра улогу чувара рела: хвата испарени волфрам и враћа га на влакно, док јод стално кружи не трошећи се.

Ипак, овај поступак се за сада примењује само у јаким и скупим сијалицама код којих се стаклена облога загрева много јаче него код обичних сијалица.

На слици су две Филипсове лампе, једна од 500 а друга од 1000 вати.

ЧУДНИ ЗУБИ

Сви знамо чему служе зуби и да су најлепши кад су здрави и бели. Али се показало да они могу и чему другом да послуже: једна Американка хватала је емисије радиостаница помоћу својих лажних зуба. Сва узбуђена отишла је лекару и он јој је рекао да извесни вештачки зуби могу да играју улогу пријемника због кристала галена који се употребљава за детекторе.

Постоји у последње време тежња да се разним пастама бела боја зуба преначи. Да ли су они због тога лепши? За сада су само необични.

Италијани су недавно произвели витаминизовану пасту за зубе помешану са кашом од воћа.

Јапанци су отишли даље — нуде својим потрошачима велики избор боја за зубе. Једна зубна лабораторија ставља својим клијентима на бирање: роза, плаву и бисерну боју, али зуби могу да изгледају и провидни.

„Земља најлепшег осмеха“ је за моменат САД. Јелан про извођач козметичких препарата је направно пасту са укусом печења, а други лансира фосфоресцентне зубе. Кад их премажете нарочитом пастом која се суши за 4 минута као лак за нокте, они ће светлети у мраку.

НИЈЕ САВРЕМЕНИ ИЗУМ

Наочаре, тачније сочива која се стављају директно у очи, тојест „контакт сочива“, није модерни изум како многи мисле. Још Леонардо да Винчи развио је тај принцип око 1500. године. Неки су почели да носе таква сочива око 1880. године. Данас она могу да се носе без напора и до 15 часова дневно.

ШАРЕНИ ДРУМОВИ

Холандске власти разматрају предлог једног хемичара који сматра да друмови треба да буду обојени јарким бојама да би својом упадљивошћу разбили монотонију и на тај начин смањили саобраћајне несреће. Према његовом мишљењу друмови треба да су обојени зеленом фосфоресцентном бојом а линије и делови за пешаке оранж. Шта би о овој комбинацији боја рекао Ван Гог!..

ОБУКА ПИЛОТА ХЕЛИКОПТЕРА

Ова напрема се у Немачкој да изведе окрете и да се поткористи за обуку пилота на хеликоптерима. Са наставником поред себе ученик може

НАЈВЕЋИ НАФТОВОД

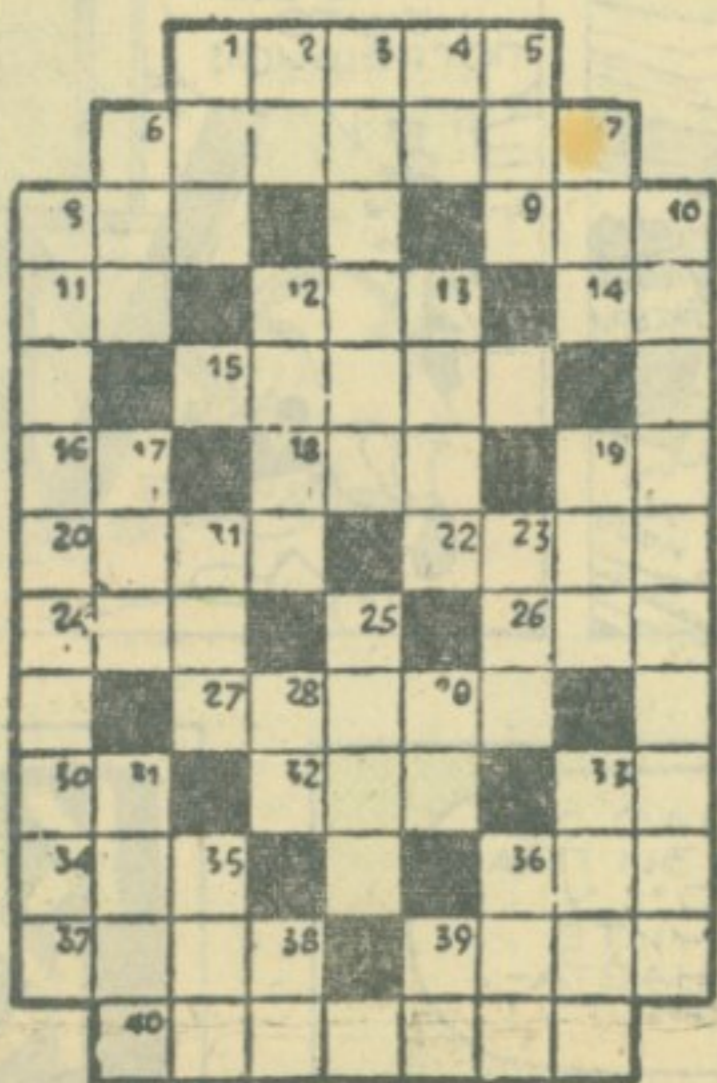
Нафтовод, назван „Јужна Европа“ дугачак 760 километара, полази од Марсеја, док се нафта довози бродовима ма-цистернама из Сахаре и Средњег Истока, да би се пре-

башила до Страсбура, јужне Немачке и Швајцарске. Овај нафтовод има капацитет од 25 до 30 милиона тона и један је од највећих на свету.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) језеро у Финској; 6) град у Србији; 8) папагај; 9) показна заменица; 11) ницијали аутора дела „Јазавац пред судом“; 12) острво на Јадрану; 14) слово латинице; 15) река у Бугарској; 16) музичка нота; 18) предлог; 20) некадашње индијанско племе; 22) алотропска модификација кисеоника; 24) похвална песма; 26) слово француске азбуке; 27) мушко име; 30) мера за површину; 32) град у Белгији; 33) неопходан зачин; 34) акустичка појава; 36) слатководно језеро у Судану; 37) град у Јордану; 39) пристаниште у Француској; 40) град у Ломбардији.

Усправно: 1) Ужичанин; 2) предлог; 3) једна од САД; 4) музичка нота; 5) узвик; 6) острво на Јадрану; 7) показна заменица; 8) чувена Бетовенова соната; 10) име и презиме француског књижевника („Пума Руместан“); 12) једнака; 13) прилог; 17) река у Пакистану; 19) место за пристајање бродова; 21) прилог за време; 23) део зграде; 25) острво на Јадрану; 28) хемијски знак за сребро; 29)

река у Аустрији; 31) геометријска слика; 33) дворања; 35) јужно воће; 36) ароматична биљка; 38) негација; 39) дршка на виолини.

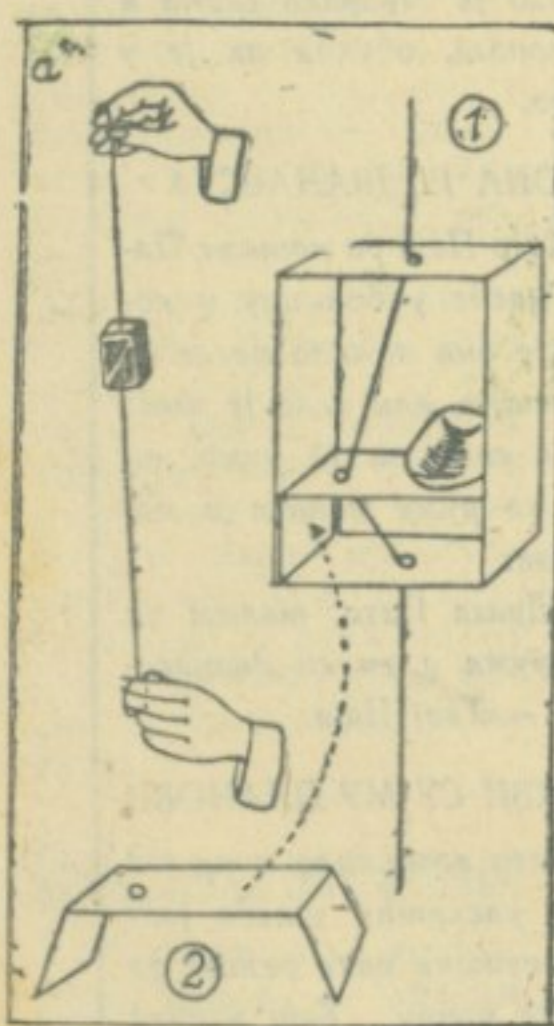
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ево; 4) реп; 7) Анри Матис; 10) рит; 11) Ака; 12) Н. Г.; 13) боа; 15) ар; 16) омча; 18) роса; 20) аер; 21) ано; 22) Курбе; 25) теа; 27) сат; 29) лав; 31) Едуард Мане; 34) зи; 35) ноа; 36) гр; 37) Акра; 39) трон; 41) Наб; 42) аге.

Усправно: 1) енигма; 2) врт; 3) ои; 4) ра; 5) ета; 6) Пикасо; 7) Арно; 8) мио; 9) сара; 13) барут; 14) араба; 17) чек; 19) Ван Гог; 27) бро; 24) Радика; 26) Ван Гог; 27) Сезан; 28) ту; 29) ла; 30) Верне; 32) Ана; 33) мат; 38) рб; 40) Ра.

НАПРАВИ САМ

ПОСЛУШНА И ...

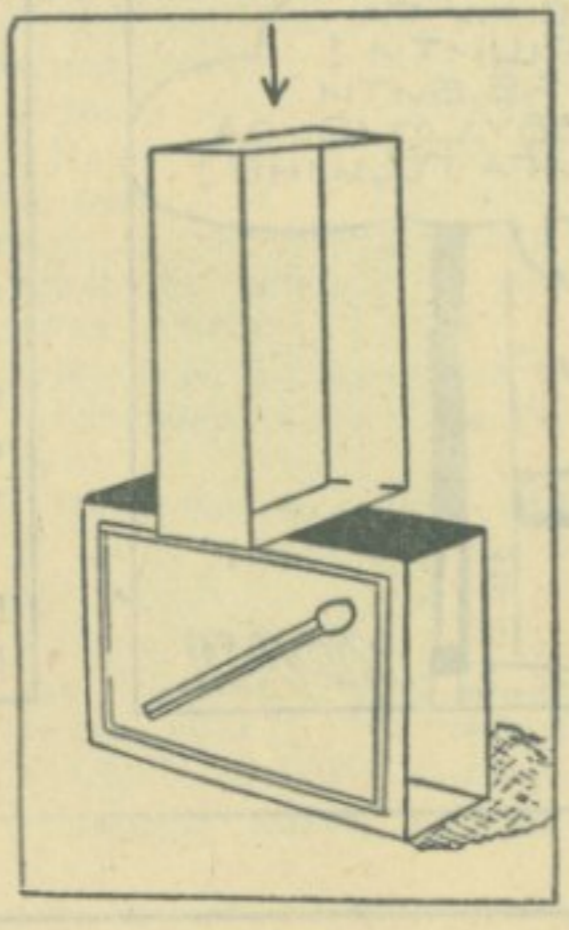

Хоћете ли да зачудите ваше другове приказујући им кутију од шибица која се под вашим прстима послушно креће, дуж једне жице и зауставља послушно на сваки ваш покрет? Тајна је у овоме: начините уред малих обода кутије по једну рупицу и једну у прегради (сл. 2) коју ћете начинити када нацртате и опсечете један правоугаоник од картона и савијете стране које ћете залепити са унутрашње стране оквира кутије (сл. 1). Неки тежи мањи предмет поставите у угао дајући на тај начин тежину кутији. Прову-

ците онда једну жицу кроз рупе као што видите на цртежу 1 и навуците горњи омот као кад затворите кутију шибица. Држите жицу како видите на цртежу 2, не додирујући је и магична кутија ће клизати на доле. Кад затегнете жицу кутија остаје непомицна. Олабавите мало и она ће наставити да силази. На свако вучење кутија се зауставља као да слуша ваше наређење.

...МАГИЧНА КУТИЈА

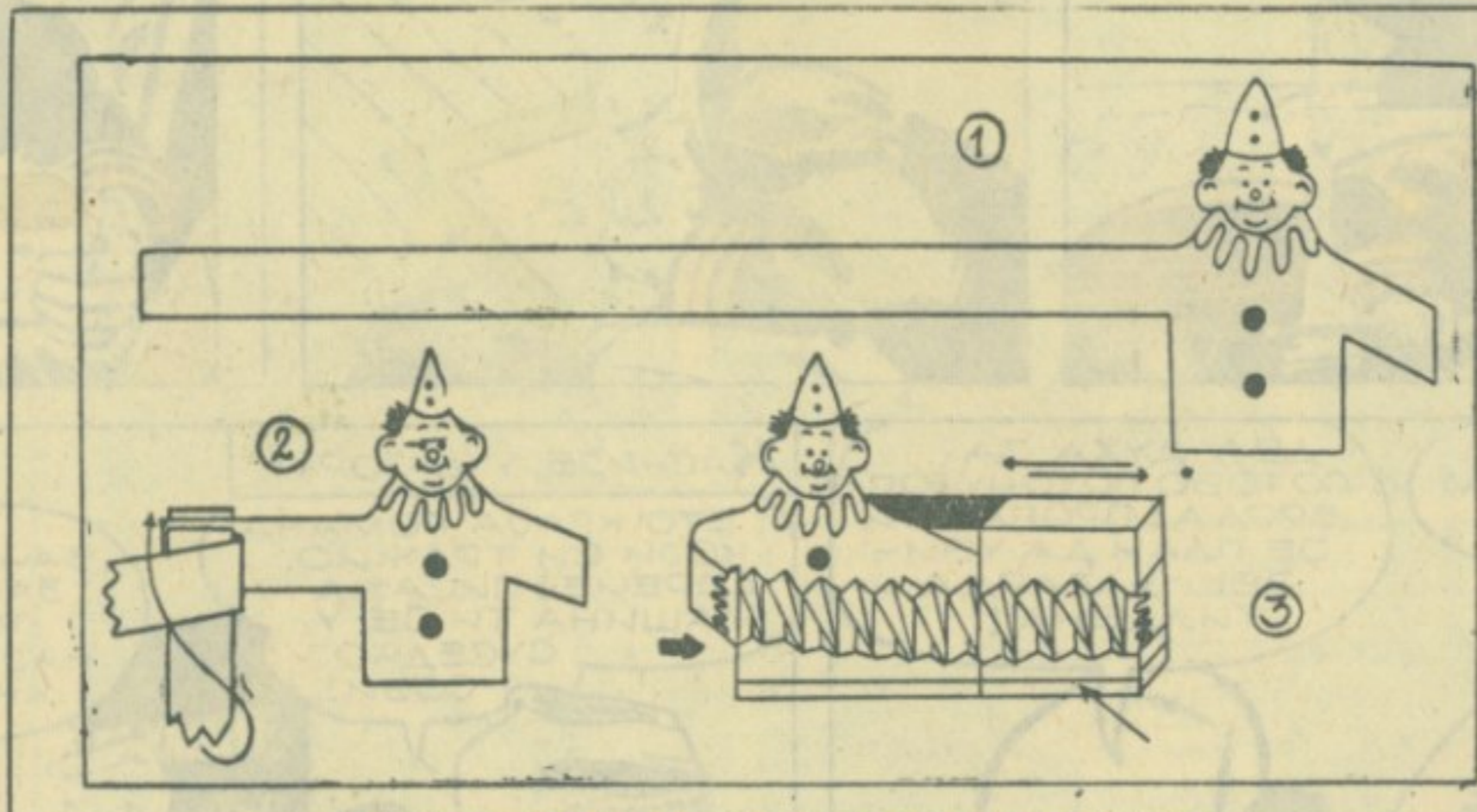
Изаушите унутрашњи део једне кутије од шибица, празан, и поставите га на кутију као што приказује наш цртеж. Покушајте сад да сло микете све жестоко удавајући песницом по кутијама (где

је на цртежу означено стрелицом). Обе ће бити одбачене далеко али биће... читаве. Невероватно али истинито! Под жестоком ударцем кути-

је ће се савити јер је дрво еластично и биће одбачене далеко док ће песница ударити о сто. Покушајте, зачудите ваше пријатеље.

Наравно, ако вам једна иста кутија буде служила за више опита она ће ипак морати на крају да се сломије јер толико јака није.

КЛОВН-МУЗИЧАР

Ево једног малог клоуна — музичара лаког за прављење а забавног за вашег млађег брата или сестру. Изрежете од дебљег картона за цртање клоуна као што видите на нашој слици под бројем 1, чија десна рука не треба да вас зачуди иако је дугачка око 20 см. Украсите га и обојте. Затим исечите од папира једну траку дугачку око 20 см, и широку исто колико и клоунова рука. Са-

вијте сада ове траке у хармонику; почните на око 2 см од клоуновог „тела“ и то тако да иду једна од горе а друга са стране — погледајте добро нашу слику 2, наизменично савијајући једну на другу. Залепите клоуна на спољну страну кутије од шибице. Са вијте руку и залепите крај хармонике на страну преграде ове кутије (сл. 3). Нацртајте по једну шаку са сваке стране хармонике. Обавијте

још кутију једним ластичном (4) и ваша мала играчка је завршена. Гурајући преграду кутије од шибице на десно (велика црна стрела) хармоника се затвара, и олабављује се мало и ластич који затвара преграду кутије; хармоника је затворена. Понављајући ове покрете, видећете како ће ваш клоун свирати на хармоници, на радост вашу (због рукотворине) и ваше браће и сестара.

Јесће ли већ чули да...

... Хамлета је на сцени Београдског народног позоришта играла једна жена, једина досад у нас, Олга Илић.

... реч аспида долази од грчке речи аспис,

што значи змија отровница.

... у Срему се каже за воду која није питка (тешка вода) — бетежна што је настало од мађарске речи бетег — болест, мана.

... у Ливерпулу, у Енглеској, основан је 1952. године при хируршким одељењу одсек за новорођенчад до 30 дана, јер су за ту сврху малу децу потребни други услови: мањи инструменти, мање маске за анестезију, друкчија нега.

... кепчија се у Босни зове пастирска чаша. Издубљена је у

једном комаду дрвета, има дршку и украшена је резбаријом.

... јужноамерички је денак-херкулес носи своју знатно мању женку између својих великих рогова кад год треба да се пресели с једног места на друго.

... стари становници области око данашњег Панамског канала употребљавали су кору једне врсте ораха за прављење сапуна.

... само у току једног дана Голфска струја даје северној Европи толику количину топлоте колико би дало и сагоревање три милијарде тона угља, што отприлике одговара дво годишњој светској производњи угља.

... у Метохији се свирала зове билбил, сва-

као према турској речи булбул — славуј.

... Совјетски Савез поред Канаде је највећи извозник драгоцених крзна.

... балет „Лабудово језеро“ од Чајковског први пут је изведен у Москви 1877. године.

... према извештају Унеска на свету се сваке године изда пет милијарди књига.

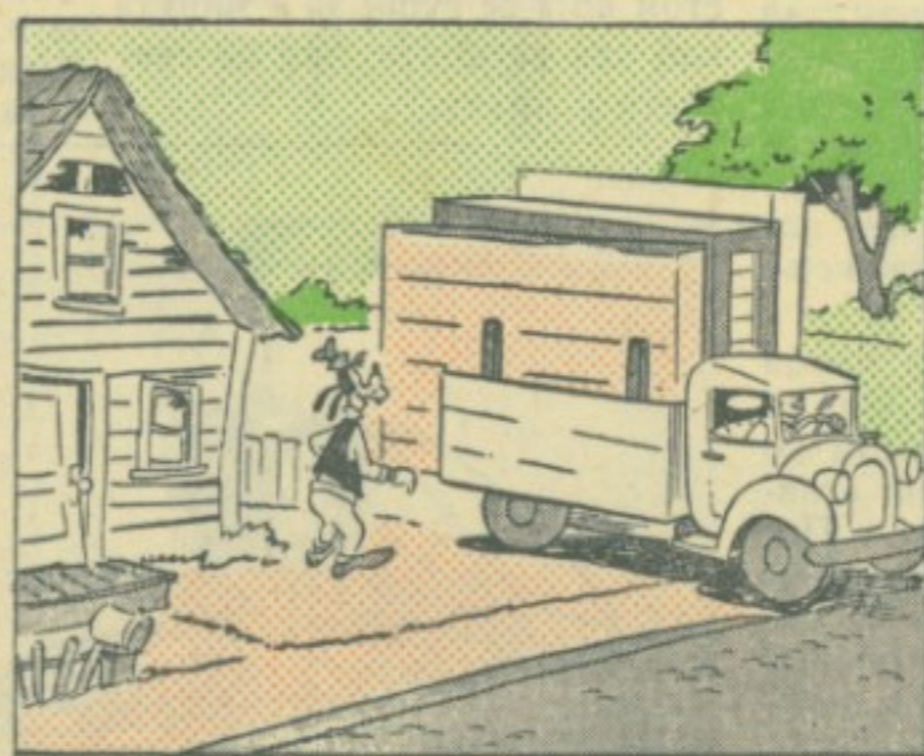
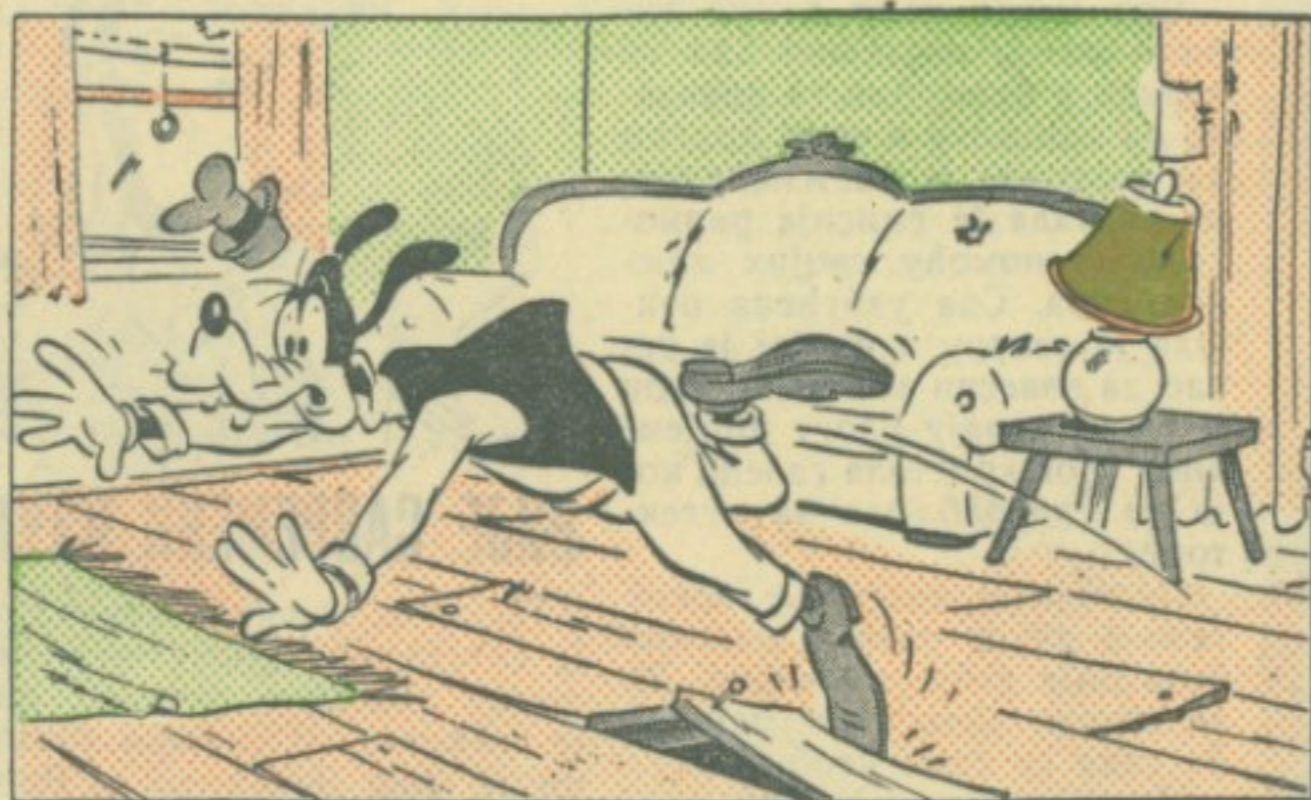
... Франц Супе (1819—1895) аустријски композитор оперета рођен је у Сплиту.

... архимимус значи старешина, управитељ или глумца, првак у

римским позоришним дружини.

... у поларним областима може се видети такозвани пешчани снег који пада при веома ниским температурама. Он се састоји из изванредно ситних честица и толико је сипкав да по њему не могу да клизе ни санке ни скије.

ГОЛД ДРАГО

Ква-Ква!

Уређује Паја Патак

ЛЕП КОМПЛИМЕНТ
 Пата самила халину јарко црвене боје и отишла чувеном модном креатору да га униа за мишљење.
 — Шта мислите, господине, — униа Пата — да ли ми одговара ова боја?
 — Драга госпоњо Пато, — рече јој креатор — кад је природа стварала колибрије и лентирове она их је украсила јарким бојама, а кад је стварала слона и носорога, обукла их је у сиво.

ОНА ЈЕ ДВАНАЕСТА
 Хтео Паја да пошаље Пати цвеће у болницу у којој је она лежала после операције, али како је имао пара само за 11 ружа, он јој уз руже написа и поздрав:
 „Драга Пато, шаљем ти 11 ружа а ти си дванаеста“ — Твој Паја.

КАКВИ СУ МУ ПЛАНОВИ
 Пата вози кола и на једном раскрићу угледа једног пешака како оклева да прече улицу. Баш испред њених кола он поче да врда лево-десно. Сва бесна она заустави кола и униа га:
 — Будите љубазни, господине, и реците ми шта намеравате?